עולם קטן

גליון 270 | נוח | א' בחשוון ה'תשע"א

עולם קטן השבועון הדתי לצעירים
ok@olam-katan.co.il
ת.ד. 7593 ירושלים 91074 טלפקס 077-6621680
הפצה: מקור ראשון 052-6070999 | אין המערכת אחראית לתוכן המודעות |
לפרסומות: אי'תן olam@spotnik.co.il 054-6799933 בתוף 72525

לע"נ אמנו מרת עטיל פרידה ע"ה
בת החסיד, הרב צבי אריה ליפל זצ"ל
נלב"ע א חשוון

השלמת בגרויות עם אופק אקדמי לבנות בלבד
הזדמנות אחרונה!
מחכים לך...
www.emuna.ac.il
מכללת אמונה
טל. 02-6731465 מהנייד- *אמונה (34242*)

אריאל לוקח אותנו
בחנוכה לאילת
החלה ההרשמה לחופשת חנוכה
קבוצה דתית-לאומית
במלונות הבית של
קבוצת אריאל תיחות ונופש
המחיר. השירות. הפעילויות
בריכת שחיה נפרדת לגברים
הפעלות לילדים כל לילה.
סופגניות
טיולים בהרי אילת (בהרשמה מראש)
סדנת יצירה לילדים
פרסים והפתעות!!!
להזמנות ופרטים אריאל כהן
054-3083379
arieltours1@walla.com

חכמה ואמונה

הרהורים על האקדמיה

הרב אורי שרקי מכון מאיר

מפורסם הפתגם שיש לחקור כאילו אין אמונה ולהאמין כאלו אין חקירה. עולמו של הקדוש ברוך הוא גדול דיו כדי להכיל את שני גילויי החיים האלה, האמונה והחכמה, שכל אחד מהם מרומם את האדם אל שיעור קומתו השלם. משום כך, מעולם לא נרתעו גדולי האומה מלעסוק בשאלות היסוד של האמונה ולחקור בעמקי החכמה והמדע, יחד עם אמונה צרופה ודבקות אמתית בה'. אפילו רבי נחמן מברסלב, שהזהיר מפני העיסוק בחקירות, לא כלל את הצדיק שהוא בבחינת משה בכלל אזהרה זו, אלא אדרבה חייב אותו לעיין בדברי האפיקורסים (ליקוטי מוהר"ן ח"א סד, ג). ולא עוד, אלא שביטחון האמונה הוא המחייב את כל העיונים והחקירות, שהרי אם אדם באמת מאמין בה' ובתורתו, ברור לו שכל חקירה לא תערער את אמיתת האמונה. ואם מתייירא הוא לשאול שאלות מסוימות, הלא זה מעיד שכבר כעת אין אמונתו שלמה (עיין מידות הראיה, אמונה, טו, יח). לפעמים לא ימצא את התשובה, וילַמד את לשונו לומר איני יודע, ומקושיות לא מתים.

ב עלי החכמה הלכו והתמחו בעניינם והתבצרו באקדמיה, עד כדי אבדן החיות הפנימית הנותנת את המשמעות לחיים. מכאן נולד היובש האקדמי המתאפיין בשטחיות ובגאווה גם יחד

עם כל זאת, הבנה זו שהייתה תמיד מובנת ביהדות לדורותיה, הלכה ונחלשה משני צדדיה, מצד החכמה ומצד האמונה. בעלי החכמה הלכו והתמחו בעניינם והתבצרו באקדמיה, עד כדי אבדן החיות הפנימית הנותנת את המשמעות לחיים, הן מפני שחששו לאבד את המבט האובייקטיבי והן משום שראו את העוינות של המאמינים ההמוניים כלפי החכמה. מכאן נולד היובש האקדמי המתאפיין בשטחיות ובגאווה גם יחד.

מעבר מזה, בעלי האמונה קצים בחכמה ומתבצרים בלימוד צר אופקים ומפולפל של פרטי הדת, מבלי לשאת עיניים אל יסודות האמונה, שמצטיירים בצורה מעורפלת מבעד לדרשות בינוניות של בעלי מוסר. מגדילים לעשות לפעמים "לומדי האמונה" שאמנם עוסקים ביסודות הקיום, אך לא מתוך התמודדות עם התרבות הכללית ועם עולם המחשבות שבחברה החילונית, אלא מתוך שינון של נוסחאות מוכנות מראש המשמשות תחליף לחשיבה נושמת וחופשית. לפעמים מופיעה גם חשיבה דתית כאילו־אינטלקטואלית המשועבדת מנטלית לאקדמיה ולעולם הערכים המנשב בקרבה, משום שלא מצאה בבית המדרש את צינור ההזנה שיחיה אותה בגשתה אל החקירה המדעית.

התוצאה העגומה היא מצב של חילול השם, שבו על האדם החפץ בחיים של אמת לבחור בין יראת שמים לחכמה, במקום שהיו אלה ראויים להשלים זה את זה, לא רק בתור צורך טכני של השקטת הספקות, אלא בתור תביעה מהותית של אמונת הייחוד של היהדות. אם ה' אחד, אז הוא מתגלה בהכרח בכל ולא בחלקיות.

אמנם גדולה היא הביקורת הראויה להישמע כלפי האקדמיה, שאינה עוסקת בעצמיות החיים אלא בתבניות, "אשר אין לה פירות כי אם פרחים" (ריה"ל), ואדם לא יכול לבנות ממנה את עולמו הפנימי. אך אין לבטל את החשיבות העצומה שיש לכלים האקדמיים, כשמכירים בהם בתור מה שהם, כלומר בתור כלים. הידיעה הבטוחה של עליונותה של תורת משה היא המאפשרת לבוא מתוך עמדה של שיפוט כלפי העולם הערכי והמחשבתי של התרבות הכללית ולהשפיע עליה ואף לאמץ ממנה את הראוי לעילוי, לא רק כאמירה פנים בית־מדרשית בלבד כי אם במציאות (עי' אגרות ראיה, תשמח).

ל פעמים מופיעה גם חשיבה דתית כאילו־אינטלקטואלית המשועבדת מנטלית לאקדמיה ולעולם הערכים המנשב בקרבה

על כן ראוי לו לאדם החפץ בלימודים אקדמיים שיהיה לו מקור יניקה רוחנית מבוסס בתוך בית המדרש פנימה, להתחנך לענווה אמתית, זו שאינה מבטלת את הדרישה הבלתי מתפשרת לאמת, ומתוך כך למצוא את מקומו בעולם הכללי. כך נגיע למצב שבו תתנפץ המוסכמה השקרית שחכמה היא בהכרח ספקנות ושאוניברסיטה היא בהכרח שמאלנות. במהרה בימינו.

עולם קטן ישירות אליכם
עולם קטן בדוא"ל שלכם, בימי חמישי.
להרשמה: OlamKatan@gmail.com (חינם)
עולם קטן המודפס לביתכם:
24 שח לחודש. 077-6621680

ראש השנה האקדמית:
ענבל וינברגר ואביעד חזני יצאו לבדוק
כיצד משפיעה האקדמיה על עולמו הרוחני של הסטודנט הדתי
4

בעקבות פיטורי המדען הראשי:
האם האבולוציה סותרת את התורה?
הרב חיים נבון
3

לקט ממבול התגובות על הדברים נגד השירות הלאומי

האם גם הפעם הפוליטיקאים הימנים יחכו לשלב שבו לא תהיה להם עוד השפעה?
שעת המבחן
2

מכינה לאמנות ועיצוב ברוח אמונית
פעם בשבוע במרכז ירושלים לגברים בלבד
מתאים לבני ישיבות
יסודות הרישום | יסודות הצבע
חשיבה יצירתית | מגוון טכניקות
0546-684105

מחירים אטרקטיביים לאירועי הקיץ
בני אירועים ואולמות הפריסה ארצית
עסקים, טיפים, מאמרים ומבצעים
הכנסו עכשיו לאתר
www.kol-simcha.co.il
כל שמחה • חתונה • ברית • בר מצווה
מרכז מידע למתחתנים 1700-700-467 | פרסום 03-9368747

אולם, גן ונוף
נוף הירדן
בנוף היפה ביותר בארץ
אנו מספקים את קייטרינג מבוין - 42 שח למנה
www.nofhayarden.com mishael@actcom.co.il
אירועים משה 052-3003566 קייטרינג 02-5901481

מה לעשו"ת?!

מרגישה פראיירית

נעמה מנוסי, מורה בביה"ס לתורת הנפש לפי שיטת הבעש"ט

שאלה: אני מרגישה שאני נותנת מעצמי לכולם, ואף אחד לא מעריך זאת. זה יוצר בי תחושת תסכול רבה. מה אוכל לעשות נגד זה?

תשובה: היכולת לתת היא יכולת נפלאה ביותר. מידת החסד ואהבת הבריות היא עמוד יסודי מאוד בחייו של כל יהודי, ועלייך לשמוח בכך שהכוחות הללו פועלים בתוכך בעצמה.

מדוע בכל זאת את חשה תסכול או מרמור מסוים? ככל הנראה, משהו בנתינה שלך לא מכוון מספיק טוב.

נתינה נכונה היא נתינה שמתקיימת ללא ציפייה לתמורה, ללא חשבונות של רווח והפסד ושאלות כמו 'מה אני אקבל מכך'. אם אני נותנת מכל הלב, בשמחה, אני מקבלת מעצם הנתינה. אדם שנותן הופך להיות צינור שדרכו עובר שפע של טוב ומתיקות, שכביכול מיועדים לזולת בלבד, אך תוך כדי מהלך הנתינה ממלאים גם את הנותן בדברים הטובים שהוא מבקש להעביר הלאה. העונג הפנימי שמתקבל מנתינה נקייה מְחַיֶּה בנותן את החיבור שלו עם ה', וכך צומח בו חוט של חסד מבפנים – מלאות ושמחה מעצם הקיום, ללא תלות בשאלה מה חושבים עליו או באיזו מידה מעריכים אותו.

הסיבה האפשרית למצוקתך היא שתוך כדי שאת נותנת, את במובן מסוים ממוקדת עדיין בך, ובצימאון שלך להכרה ולהערכה. שהרי אילו היית פנויה אל הזולת בשלמות, היה קורה אחד מהשניים: או שהיית כבר מסופקת מעצם הנתינה, או שהייתה עולה בך השאלה לגבי טיב הנתינה. האם העובדה שלא מעריכים את הנתינה שלי קשורה לזה שאני נותנת בחוסר קשב מסוים לצרכים המדויקים של הסובבים?

ייתכן שאת נותנת מעבר לכוחותייך, ואולי את מלאת ציפיות מהסביבה שתיענה אלייך באותה רמת נתינה מוגברת שלך. הנתינה המופרזת והציפייה המופרזת, שתיהן נובעות מהמחשבה ש'אם אני אתן באופן הזה – אז אהיה אהובה ואזכה לקבל סופסוף את האהבה וההערכה שאני כל כך צמאה ומייחלת לה'. בנתינה מהסוג הזה המודעות העצמית משאירה אותך עם תחושות החיסרון שלך גם כשאת נותנת, ולא מאפשרת לך להיפתח אל הטוב שעובר דרכך בשעת הנתינה.

התיקון לכך, בעזרת ה', הוא להתחזק באמונה שה' אוהב אותך בכל לבו, מעריך אותך, וממלא את כל צרכייך בכל רגע ממש. הקב"ה נתן בך כוחות עצומים של נתינה ואהבה, שנובעים מחלק א־לוה ממעל שניתן בך, ומזכירים לך עד כמה את קשורה בשורש הכל עם ה', שהוא מחיה אותך ומפיח בך את הרוח הטובה. וככל שתתחזקי ברצונך לאהוב את מה שה' אוהב ואת מי שה' אוהב, כך ממילא גם תרגישי אהובה ובעלת ערך, ויהיה לך עונג מעצם קיומך, ללא תלות בנתינה של הבריות. ויותר מכך, ההתחזקות עם האמונה וההתמסרות לשליחות לאהוב ולתת, תחמם את לבך, כך שאפילו תזכי לראות את הטוב שאת כן מקבלת מהסובבים אותך, שלא היה נגיש אלייך קודם, כל עוד היית בחיסרון שציפה להתמלא מן הסביבה.

באופן עקרוני, הציפייה להתמלא מן החוץ תמיד תהיה נדונה לאכזבות ולתסכולים. ברוב המקרים, הסובבים אותנו לא ידעו להיענות לצרכינו באופן המקסימלי, ואז עלולה להתעורר המרירות. היציאה מהמעגל הזה מחייבת התחזקות עם מקור החיים, הקב"ה, ומציאת נקודת העונג לעשות רצונו ושליחותו מתוך זיכרון שבעצם זהו גם חפצנו ורצוננו שלנו. זה מקור שמחתנו, בלי שום קשר לשאלה איזו הערכה חיצונית תתקבל ממעשה זה או אחר.

אם תתבוננו בכך, תגלי שיש משהו מלא עצמה ומתיקות בלהיות נאמנה לעשיית הטוב מתוך צניעות ומתוך שיחה חרישית ואינטימית עם ה'. ובידוע ש"ישראל" שווה בגימטריה ל"רואה ואינו נראה". זה סוד יהודי נפלא לבעלי החסד.

בית הספר לתורת הנפש לפי תורת הבעש"ט, בראשות הרב יצחק גינזבורג. לפרטים אודות ביה"ס: www.torathanefesh.org

שו"ת סלולרי

אוכל לתינוק האם מותר להשתמש במגש של כיסא אוכל של תינוק גם לבשרי וגם לחלבי? לעתים הוא שופך את האוכל על המגש. **הרב אליהו:** די בניגוב בין ארוחה לארוחה.

אוכל לחתול האם מותר להחזיק במקרר שימורי בשר טרפים לחתול בית? **הרב אליהו:** אם מדובר בבשר וחלב הם אסורים בהנאה. גם אם זהו בשר בלבד ועלולים לטעות בו – אסור.

מנה חמה האם מותר להכין 'מנה חמה' בשבת עם מים מהמֵחם? **הרב אליהו:** לא.

אשר יצר שכחתי לומר "אשר יצר" אחרי השירותים וכבר עברו כמה שעות, האם מותר לברך? **הרב אליהו:** בפעם הבאה לכוון גם על הפעם הקודמת.

תפילין האם מותר להניח תפילין בברכת עוטר ישראל בתפארה כמנהג הרא"ש? **הרב אליהו:** עלינו לברך כפי ההלכה שנקבעה.

מציאות לוחצת מה יש לעשות אם בת באה ללחוץ לי את היד? **הרב אליהו:** למשוך את ידך בנועם. כדאי להסביר שאינך לוחץ משום שמירת נגיעה.

נפילה נפל ספר תורה בבית הכנסת, האם זה אומר משהו על המתפללים? **הרב אליהו:** ייתכן. צריך בזהירות ובנועם לבחון תיקון נכון למתרחש בבית הכנסת: יחסי כבוד בין אדם לחברו, דיבור בבית הכנסת וכדומה, ולקבל החלטה של תיקון כללי.

שעון שבת האם מותר לענוד ולהסיר בשבת שרשרת שתלוינה הוא שעון? **הרב אליהו:** כתכשיט כן, מבלי להיכשל בהפעלה אסורה של שעון אלקטרוני וכדומה.

דיני כישוף האם סיאנס זה אמתי? **הרב אליהו:** במידה מסוימת זה אמתי, ובאמת זה אסור.

לא ירבה לו נשים האם כיום מותר לשאת יותר מאישה אחת? האם יש פוסקים שמתירים זאת? **הרב אליהו:** בדרך כלל – לא. במצבים בריאותיים חריגים של האישה וכדומה מתקיים שיקול לגופו של עניין.

שלמות הארץ מאיזה דין אין מוסרים שטחים לערבים כשיש פיקוח נפש? **הרב אבינו:** מדין מסירות נפש במלחמה של ארץ ישראל. אגב, זה גם פיקוח נפש להפקיר (מנחת חינוך מצוה תכה אות א).

רייקי האם רייקי זה עבודה זרה? **הרב אבינו:** לא. זה דרכי האמורי.

חוקים האם מותר לי להסיע ילדים ברכבי הפרטי בתשלום אם זה אסור על פי החוק? האם חוק זה מחייב ממש על פי ההלכה? **הרב אבינו:** מחייב ממש. א. דינא דמלכותא דינא. ב. טובי העיר. ג. דין (שו"ת חת"ם סופר ח"ב חו"מ ס מד. שו"ת משפט כהן קמד).

תלמיד אהוב אני ר"מ. האם זה תקין שאני אוהב תלמיד יותר מכולם? **הרב אבינו:** בלב כן. אך לא בפועל.

כיפה שנפלה מה לעשות אם הכיפה נפלה לי לאחור באמצע שמונה עשרה? **הרב אבינו:** להרים (מ"ב קד ב. פסקי תשובות שם).

קריאת זוהר הרב כתב שלימוד זוהר הוא ליחידי יחידים. מה בדבר אמירת 'בריך שמיה', 'כגוונא', קריאת זוהר בברית יצחק, בחנוכת הבית, או בקביעות מתוך תמימות? **הרב אבינו:** אפשר לפי המנהג, כיוון שזה לא מתוך התיימרות להבין, אלא מתוך ענווה, תמימות ורגשי קדוש. עיין אורות התורה.

פריצות פרופסור דתי אמר שמותר לקיים יחסי אישות לפני הנישואים, בתנאי שזה קשר רציני. האם הרב מסכים? **הרב אבינו:** זנות.

גאולה קשה לי שאנו מתחננים לה' כבר אלפיים שנה שהגאולה תבוא והיא לא באה וכלל לא נראית קרובה. אני צריך עידוד כדי להתחזק! **הרב אבינו:** היא החלה לפני 130 שנה בערך עם הקץ המגולה שארץ ישראל נותנת פירותיה בעין יפה וחז"ל אומרים שאין סימן יותר ברור של הקץ. סנהדרין צח.

ברכה על פיצה מה מברכים על פיצה? **הרב אבינו:** אם הבצק נילוש רק במים, המוציא עם נטילת ידיים וברכת המזון, ככל לחם שמרחו עליו ממרחים שונים. אם הבצק נילוש במי פירות או בחלב או בביצים, אז ברכתו מזונות. אבל אם קבעו עליו סעודה, כלומר 240 סמ"ק, שהם כנפח 8 קופסאות גפרורים, כלומר 2 משולשים, דינו כלחם.

הופעות זמר האם זמרים חסידיים חרדים שמופיעים לפני קהל גדול הם רשעים? **הרב אבינו:** יש לדון אם ההופעה מותרת. אבל הם ודאי לא רשעים.

שיפור בשו"ת סמס לרב שמואל על מות לשפר את השו"ת נפתח מערך שיזרז את מתן התשובות. מהיום שולחים שאלה לשו"ת במספר 4664 לפתוח נחילה 'שאלה'. ואחר כך השאלה. בלוג ושו"ת יומיים נויזאו מאת הרב שלמה אבינר: www.video.maale.org.il

תורה שמביאה לידי מעשה
אירוע היובל לישיבת שעלבים
ישיבת שעלבים שמחה להזמין
את כל בוגרי הישיבה וידידיה לאירוע היובל
שיתקיים אי"ה ביום שלישי ד' מר חשון תשע"א
(12.10.2010) במתחם הישיבה

18:00 - התכנסות
מפגש בוגרים, ר"מים וראשי הישיבה לדורותיה
תערוכת היובל - תורה • בטחון • חברה • קליטה
דבר ראש הישיבה הרב יחזקאל יעקבסון בוגר מחזור ט"ז

20:00 - הארוע המרכזי
מופע אורקולי ומוזיקלי ענק בליווי תזמורת
ברכות: הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרב שלמה עמאר שליט"א
שר המדע והטכנולוגיה הרב פרופ' דניאל הרשקוביץ
תת אלוף הרב רפי פרץ הרב הצבאי הראשי
חתן פרס נובל פרופ' ישראל אומן
במעמד ראש הישיבה הראשון הרב מאיר שלזינגר
במעמד ח"כ לשעבר ניסן סלומיאנסקי
ויו"ר ההסתדרות הציונית אברהם דובדבני (דובדב)
ראש הישיבה, רבנים ואישי ציבור
אורחי הכבוד: מר אלן פייגין ומר דוד גולדשמיט
בהשתתפות החזן העולמי יעקב מוצן
והזמרים בוגרי הישיבה:
האחים שמואל ואריה ברונר • ישראל פרנס • דב הנדלר
ניהול מוזיקלי וניצוח: ר' משה מרדכי (מונה) רוזנבלום
הפקה מוזיקלית: דב הנדלר
מנחה הערב: בוגר הקרייה ידידיה מאיר
האירוע ישודר באתר ערוץ 7 ובאתר ישיבת שעלבים
הארוע יתקיים בחוץ, מומלץ להצטייד בלבוש חם

כולנו נפגשים השבוע ביום ג'! • בוגרי הישיבה נא לראות הזמנה זו כאישית
לעדכון פרטים ולהרשמה לבוגרי הישיבה: 052-3219621 ,08-9276520 www.shaalvim.co.il

הפצה: מקור ראשון (ישראל) בע"מ

קובץ תשובות ל"הרהורי כפירה של השירות הלאומי" מהשליח שפכר

שיקולי עלות ותועלת
רחבים קצת יותר

אליאב זין, יד בנימין

חח"מ הנו אב לבת 17 אשר תסיים בעז"ה השנה (תשע"א) כיתה י"ב בתיכון בצביה דימונה.

בפתיחה אומר שהשירות הלאומי אכן נולד כאלטרנטיבה לשירות צבאי, אולם 'מעז יצא מתוק', ועם שאינו מקבל מזה עשירות שנים, אלפי בנות מסורות, אכפתיות, תורמות, שמביאות לכל מקום את רוח הציונות הדתית, בני עקיבא/עזרא וכו', וכן מביאות עמן, לפעמים למקומות עם דיורג סוציו־אקונומי תרבותי נמוך מאוד, אם ההויי והאווירה, ואת המידות הטובות מהבתים הטובים שבהן גדלו.

1. בזבוז שנה – (מראש מתנגל על הציניות) אולי נעשה בגרות אקסטרנית, ממש חבל על כל שנה הבזבוז בואלופנה, ונתחיל אוניברסיטה בגיל 16 או לפחות ב־17? רווח עצום! לענ"ד, שנה הבגרות (בין אם בי"ס מקיף ובין אם אולפנה) חשובות לבניית האישיות. כמובן שאפשר להתחיל הכל מוקדם, אבל יצא שכרו בהפסדו. שנת ההמשך בשירות לאומי "עולות קומה" בבניית האישיות – אם זו ההתמודדות מול העולם, ההתמודדות מול אתגרים חינוכיים, מול עבודה קשה, מול מסירות (וכן, לפעמים גם מול ביקורת). על זה הייתי מוסיף את החדשנות של השנים האחרונות – שילוב של לימוד תורני עם שירות לאומי, לומדים ומתחזקים ופועלים במרץ לתרום כל האפשר. כל האמור לעיל בנה קומה ע"ג קומה ועם ישראל מקבל בה ישראל מעולה שתקים בית בישראל לתפארת תוך השפעה רחבת היקף על עם ישראל.

2. יחס בין השקעה לתוצאה – הרי לא התכוונו מלכתחילה שהבנות ירכשו מקצוע. כן אמורות לסייע, בחלק מהמקרים להוביל (למשל קומונרית), אבל בפירוש לא להוות תחליף למקצוע הנדון.

לשירות הצבאי (כמו לשירות לאומי) יש משמעויות נרחבות ומטרות־על רבות מאוד - בניית כוח נוכחי לצה"ל, בניית כוח עתידי (אנשי קבע טובים), וכן לענ"ד המדינה "מרוויחה" אזרחים טובים

3. שיקול כלכלי – האם אנו פועלים רק מאינטרסים כלכליים? אני רס"ן בחה"א בתחום האלקטרוניקה, ויש לי כ־70 חיילים. ברור כי מפעל רווחי לא היה מחזיק 50% מהם, הרי כמה אנשי מקצוע טובים היו מבצעים את העבודה ביתר מיומנות, אבל לשירות הלאומי (כמו לשירות לאומי) יש משמעויות נרחבות ומטרות־על רבות מאוד – בניית כוח נוכחי לצה"ל/עם ישראל, כמאמר הרב אבינר – "החייל הקדוש" זהו חייל יהודי שמוסר נפשו על עמו וארצו, בניית כוח עתידי (אנשי קבע טובים), וכן לענ"ד המדינה "מרוויחה" אזרחים טובים.

ברכת חזק ואמץ לציבור האמוני בישראל שרואה בעם ישראל חלק מהאומה ומוכן למסור את הנפש על כך.

מקצועיות של מתנדב
יחותה

עתיה יקרה, התגובה שלך מחזקת אצלי את התובנה שהדברים אינם פשוטים. כמו שסיפרת שהשירות לאומי שלך תרם לך יותר מאשר למדינה, אני יכולה לספר שאצלי זה בדיוק אותו הדבר, אבל אם אסיר את הענווה שלי לרגע אלחש לך שאולי בעצם זה שווה בשווה.

בזבוז שנה זו דרך אחת להסתכל על זה. ונכון שאולי למי שגדלה בבית מושלם מבחינה תורנית וערכית – אין מה לחפש בחוץ? אבל אני ורבות שכמותי שלא גדלו בבית מושלם – עם הורים טובי לב אך אינם מקפידים על קלה כחמורה, לא בצניעות ולא בדיני צלם וכו' – לי שנת השירות גרמה לבחון באופן האמתי ביותר את זהותי הדתית והערכית ולשדרג אותה. אף אחד לא רואה אם אני מתפללת או 'מפלחת לחברה שלי ממשחת השיניים' אף אחד לא לימד אותי שזה גזל.

אני לא מזלזלת בכלל בכל מה שכתבת כי יש בזה המון אמת, אבל אמת שמתעלמת מאמת אחרת. השנה הזאת לא חוסכת את בעיית הלימודים אחרי נישואין כי לא מסיימים שום תואר בשנה. ולאן למען השם אנחנו מפורים? המרחק בין 'לבזבז' שנתיים על שירות, שנה מדרשה ושנה טיול בחו"ל ושנה לחסוך כסף לחיים ועד לשנת שירות לאומי – רב מאוד.

אמנם במדינות אחרות, כפי שציינת, בגיל 24 נערה כבר הופכת לרופאה אבל עד גיל 60 יהיו לה במקרה הטוב 2 ילדים. ואילו מי שהקריבה שנה מחייה לטובת השירות הלאומי, עד גיל 60 יש סיכוי גדול יותר שיהיו לה 5 או 6 ילדים.

במדינות אחרות, בגיל 24 נערה כבר הופכת לרופאה אבל עד גיל 60 יהיו לה במקרה הטוב 2 ילדים. ואילו מי שהקריבה שנה מחייה לטובת השירות הלאומי, עד גיל 60 יש סיכוי גדול יותר שיהיו לה לפחות 5 או 6 ילדים

לגבי ההתנדבות מול המקצועיות: זה בדיוק הסוד של התנדבות – אתה לא צריך להיות מקצועי, אתה צריך לבוא עם המון אהבה ורצון ללמוד את העבודה, וגם מי שמקבל אותך לשורותיו לוקח זאת בחשבון. בתור מורה בישראל אומר לך שלקשט כיתה זו עבודה חשובה מאוד. לא סתם נאמר שדירה נאה מרחיבה את דעתו של האדם. לחלק אוכל בבית חולים – כמי שילדה כמה פעמים, את נפגשת בפנים חמוצות וזה לא נעימות של 'מקצועיות', הייתי מעדיפה אם אותה בת שירות שאיחרה ב־10 דק' והביאה לי את האוכל בנחת ובחיוך.

גם בפן הכלכלי הדברים אינם פשוטים – גם היישובים מעבר לקו הירוק אינם מתחילים משיקולים כלכליים. אנחנו לא מונעים מרווחת הכסף אלא מרווחת הלב ומעשיית הטוב. המדינה צריכה לבחור ולדעת שזה כן רווחי כיוון שאלפי בנות תוך שנה כבר יודעות מה הן רוצות מעצמן בעוד שחברותיהן ממגזר אחר צריכות מסע לחו"ל כדי להחליט קודם מה לעשות בצבא.

לסיכום – אני לא מקדשת את השירות הלאומי. מי שרוצה להמשיך הלאה כדי להתפנות למשימה החשובה באמת של הקמת משפחה יותר בנחת וברווח – שתלך על זה. אבל אחוז ניכר מהציבור לא במקום הזה. לדעתי אסור לקדש כלום – לא את הבעד ולא את הנגד, כל אחת צריכה לבחון בצורה האמתית והאישית ביותר ולא ע"י לחץ חברתי.

סטאד' של גמילות חסדים

יעל, בת שירות שנה שנייה

אני חייבת לציין שמה שכתבה עתיה, עזר לי לחדד לעצמי עד כמה חשוב ונחוץ לעשות שירות לאומי.

טענת שתשובה רווחת לשאלה 'איך היה בשירות הלאומי', היא: "יותר ממה שתרמתי בשירות הלאומי, השירות הלאומי תרם לי". אולי את צודקת. השירות תרם לי בכך שאני מכירה אנשים אחרים בעם ישראל, שלמדתי מה הכוחות שלי ומה היכולות שלי שאוכל לתרום בעזרתם גם בהמשך. למדתי להכיל אוכלוסיות שונות, למדתי באיזו גישה צריך לבוא כדי לתת מכל הלב באמת, למדתי אילו דברים זקוקים לשינוי ולקידום. כן. השירות בהחלט תרם לי רבות בלדעת איך לתרום. ובשורה התחתונה – הוא בהחלט תרם לעם ישראל.

בעל הבית השתגע. ומה אתנו?

ארנון סגל

שנים רבות אנחנו עוקבים בהשתאות, גם בהרבה קנאה, בתעוזת השמאל. כמה היינו נותנים כדי לזכות במעט מן המעט מהחוצפה שיש לאחוז ברק למטל, שמרשה לעצמו להחזיק בכיסו את מפתחות המדינה, לדרוש חמישה תפקידי שר במממלכה כולל תיק הביטחון היוקרתי, לשמור על הקפאה אם כמעט הקפאה של הבנייה ביש"ע ועל הרס מזמן של מאחזים אחת לכמה שבועות, וכל זאת עם 8־9 ח"כים בלבד, שכמו כלום מנצחים במשיכת חבל 65 ח"כים מהימין בקביעת נתיב ההתנחלות של הממשלה.

כמה היינו נותנים כדי לקבל קמצוץ מהתעוזה שיש לחיים רמון, מצדד אוסלו – הנסיגה מלבנון – הקמת גדר ההפרדה –ההתנתקות ושאר הפריקיונים המצלחים של ממשלות ישראל בעשרים השנים האחרונות (בלי לכלול את המגעים החתרניים עם עריקאת ופרשה מביכה נוספת שהסתיימה בהרעשה), שלא מצמצמן לרגע אחיר קריסת הקונספציה הקודמת, וממשיך לתקוף את הימין על כך שהוא פשוט לא רציני דיו בהצרחות השלום שלו.

אז נכון, **הם** נהנים מתמיכה מוחלטת של המוסדות על גלי האתר, **הם** אינם נדרשים בידי איש לתת דין וחשבון על פריקיונים שקרסו לאסון כולנו. גם הלחץ האמריקני והאיום הערבי עושים את שלהם, והרי ישראל כמובן לא לגמרי עצמאית אלא בסך הכל המדינה ה־51 של ארצות הברית, אבל כנראה שבכל זאת דרוש הסבר סוציולוגי נוסף לתופעה הישראלית המפליאה והייחודית הזאת. למה, למען ה', ברור לנו כשמש שנתיהנו יטה לבסוף שמאלה, תמיד שמאלה, יארוך את ההקפאה (בכל שם מכובס שלא תיקרא), ומי יודע אם לא יפיל עליונו השנה תכנית אימתנית הרבה יותר. מדוע איש לא חושד שראש הממשלה יקום בוקר אחד על צד ימין?

באיזושהי טרגדיה היסטורית שלא ברור מתי קרתה, מיצבה הציונות הדתית את עצמה לעד כגורם מפשר וממתן, מרגיע ופותר מחלוקות. אסקופה נדרסת לעת מצוא. אולי זה סוג של גאווה שלא מאפשר לנו לעולם לדבר כמו הערס השכונתי, ואולי סתם גֶן קדום שהוחדר דרך הכיפה הסרוגה, שלא מאפשר לנו להפחיד באמת, להתנהל בציניות ובתחכום הנדרשים מפוליטיקאי ומכל מי שרוצה להמשיך לחיות בין זאבים טורפים

חבר'ה, אין מנוס מהמסקנה שאנחנו פשוט נתמדים מדי. באיזושהי טרגדיה היסטורית שלא ברור מתי קרתה, מיצבה הציונות הדתית את עצמה לעד כגורם מפשר וממתן, מרגיע ופותר מחלוקות. אסקופה נדרסת לעת מצוא. אולי זה סוג של גאווה שלא מאפשר לנו לעולם לדבר כמו הערס השכונתי, ואולי סתם גֶן קדום שהוחדר דרך הכיפה הסרוגה, שלא מאפשר לנו להפחיד באמת, להתנהל בציניות ובתחכום הנדרשים מפוליטיקאי ומכל מי שרוצה להמשיך לחיות בין זאבים טורפים.

כי במחילה, כבוד הרב־השר הרשקוביץ, מדוע אתה נזקק להתפלל בשידור חי בתשובה לשאלה הפשוטה של המראיינת, האם תפרשו מהממשלה אם תוארך ההקפאה? מדוע לא יתפחד נתניהו להסביר מדוע הוא מהין להפר את הבטחותיו? ומי בכלל מעלה על הדעת שיפחדו ממנו אם מראש הוא דואג להרגיע את החשש? ואולי פעם אחת, הרב הרשקוביץ, למען בוחריך, תבהיר שיחזיקו אותך מהר כדי שלא תשתולל יותר מדי? ואולי פעם אחת, אורבך, תעצוק בזעם, ומבלי להסתרק קודם לכן מתחת לכיפה, ש'לא יקום ולא יהיה'? ומה באשר לכם – חוטובלי, אלקין, אדלשטיין, לאה נס, דוד רותם? האם תמתינו כמו בפעם הקודמת עד שהמנהיג ישבור את הכלים, או שפעם אחת תפתיעו את היריב במכת מחץ כפי שנוהג אדם שחשוב לו גם הניצחון ולא רק ההשתתפות?

למה בשעה קריטית כל כך אתם נוהגים בזחירות רבה כל כך, כמו מי שיש לו בלי סוף מה להפסיד? למה אתם מזהירים כם כל כך מחזרת תקדים 92' (כשפיקרנו ממשלת ימין וקיבלנו ממשלת שמאל) ולא מדאיגים מחזרת תקדים ההתנתקות הטרי יותר (כשלא פיקרנו ממשלת ימין, אבל קיבלנו ממשלת שמאל)?

ביום ג', י"א בחשון תשס"ה אישרה הכנסת לחיים רמון, מצדד אוסלו – הנסיגה מלבנון – הקמת גדר ההפרדה –ההתנתקות ושאר הפריקיונים המצלחים של ממשלות ישראל בעשרים השנים האחרונות (בלי לכלול את המגעים החתרניים עם עריקאת ופרשה מביכה נוספת שהסתיימה בהרעשה), שלא מצמצמן לרגע אחיר קריסת הקונספציה הקודמת, וממשיך לתקוף את הימין על כך שהוא פשוט לא רציני דיו בהצרחות השלום שלו.

נתניהו ושרת החינוך לימור לבנת נעדרו בתחילת ההצבעה מאולם המליאה. הפרשנים בתקשורת נתנו את שמם הטוב על כך שהשניים לא יתמכו בתכנית מהגשיה הממשלה לכנסת. ראש הממשלה שרון כבר התחייב ששר מהליכוד שיינה כך יפוטר לאלתר. היעדרות מההצבעה, משמעה היה מרד פנימי בליכוד נגד ראש הממשלה. היעיניים היו נשואות לאורלב, מנהיג המפד"ל שנותרה במשלה גם לאחר שז'הועפו' ממנה האיחוד הלאומי־ישראל ביתנו חמישה חודשים קודם לכן.

למעשה, גם עיניהם של שרי הליכוד הבכירים – נתניהו ולבנת וגם דני נווה וישראל כץ, ציפו לראות האם אורלב ישבור את הכלים. אבל אורלב בחר להישאר, ובמסיבת עיתונאים שערך דקות לפני ההצבעה, נתן לראש הממשלה ארכה של 14 יום להיענות לתביעתו להביא את שאלת ההתנתקות למשאל עם. הפור הוכרע. שרי הליכוד המורדים הובהלו למליאה, והצביעו בעד אישור ההנתקות, והיא עברה בכנסת ברוב של 67 כנגד 45. מיד לאחר ההצבעה הודיע נתניהו לעיתונאים שיחד עם השרים לבנת, נווה וכץ, וח"כ יובל שטייניץ הוא מציב אולטימטום לראש הממשלה להודיע תוך 14 יום על הבאת שאלת ההנתקות למשאל עם, ולא – יפרשו. לתמיהתם של כלי התקשורת על התנהלותו המוזהרת, התנצל נתניהו והסביר ששינוי הכיוון בא "לאור החלטת המפד"ל". גם לבנת הצטדקה: "לאחר שהתברר שהמפד"ל נתנו לשרון 14 יום, לא היה הגיוני שאנחנו ניתן לו עשר דקות ונצביע נגד".

ומה קרה כעבור שבועיים? שום דבר. שרון לא נבהל ונתניהו מצא תירוץ להישאר (מותו של ערפאת) והתקפל. שאר השרים וחח"כים נטשו את ספינת הפוטש הטובעת עוד הרבה קודם. אה, כן, ואורלב פרש סוף סוף. שרון נפרד ממנו בנימוס. אם זה היה קורה שנה קודם לכן, כשהועלה רעיון ההתנתקות בכנס הרצליה, זה היה אולי מסעיר אותו יותר, אבל עכשיו, לאחר הצטרפות העבודה, המפד"ל כבר לא הייתה נחוצה. שלום ותודה.

בעצם גם אילו חברי האיחוד הלאומי־ישראל ביתנו שמטעמם כיתנו במשלת שרון כשרים אביגדור ליברמן והרב בני אלון היו נחרצים יותר, היה בכוחם לחולל זעזועים. ביום שישי ח' בסיוון תשס"ד הם פוטרו ממשלת שרון לאחר חצי שנה שבה שהו בה, אף על פי שכבר מזמן הייתה להם סיבה טובה מאוד לפרוש. הם נותרו סביב שולחן הממשלה גם לאחר הצפצוף של שרון על משאל המתפקדים של תנועתו שהכריע נגד ההתנתקות.

***

אם בעל הבית השתגע, וראשי המדינה הזאת מהמרים על גורלה ועל כל הקופה, מדוע לא נרשה לעצמנו גם אנחנו קצת לפרוק עול? לא להיות לעד המבוגרים מלאי תחושת האחריות. למען עתיד המדינה הזאת והעם הזה, כמובן, לא נגדם. שמיית שבשמיית של עזות דרושה לנו, אבל אנחנו מסרבים, בנימוס כמובן.

לתמיהתם של כלי התקשורת על התנהלותו המוזרה, התנצל נתניהו והסביר ששינוי הכיוון בא "לאור החלטת הממד"ל". גם לבנת הצטדקה: "לאחר שהתברר שהמפד"ל נתנו לשרון 14 יום, לא היה הגיוני שאנחנו ניתן לו עשר דקות ונצביע נגד".

לא נוח

קצת חסידות | אוריאל סגל

ארובות השמים נפתחות בחשון. המבול החל לרדת בחשון, ומאז, ימי החורף לא שבתו וגשם מתחיל לרדת בחשון. לא מבול, אבל בכל שנה ושנה אנו עדים להרס בקנה מידה רחב בגלל איתני הטבע, ובעיקר בשל שיטפונות מים המכלים את זעמם ויוצרים קטסטרופות אנושיות.

מבולונים.

אז עוד לא כל כך נח בעולם. המציאות מוגנת באמצעות ברית הקשת, אך הקשת הזאת מתוחה עד לקצה האחרון. נוחות הייתה מופרעת אחת לזמן מה בחדשות מזוועות ארור רחוקה בסיכום השבוע שהיה, ומספר הנפגעים הוא תמיד גדול מזה שסבלה האנושות הקטנה שבימיו של נח.

נח הוא השכן התימהוני שעורך ניסויים בגפנים, מאלף אריות, בונה תיבות עץ ענקיות בחצר. קהל המאזינים הזה כמו האיש עצמו. מדברים על אסטרואידים שתרסקו על כדור הארץ, על תיאוריות קשר של אנדרלמוסיה כללית, על שחיתות רקובה שפשתה מלמעלה ועד למטה, על הצלת הכדור. שום אדם רציונלי לא מקשיב לקשקושי אמונה כאלו. זה שרוט, מטריד ונשאר מחוץ לשיחת סלון תרבותית. "מלאה הארץ חמס מפניהם", על מה אתה מדבר? אנחנו?

אהבה לבנואות שחורות היא רק בגדר תחביב לא מועיל, אבל מדעות בסיסיות לאחריות גלובלית אין מעשיהם של בני אדם בקצה השני של העולם עוד חשובה ורלוונטית. נכון שמי שאכפת לו מהטבע כולו הוא "מחבק עצים" ומי שדואג לבטל אנושי של מהגרים הוא "סמולן", אבל בכולנו יש תקווה שנולד א בן ילד קטן שיגחם את העולם ממעשינו ומעיצבון ידינו. הדיכאון האנושי הנפוץ מוליד יחד אתו תקווה סמויה לסיכוי להינצל. מקור הדאגה לעולם בדאגה לעצמנו. נח דואג לעצמו, ואפילו לבעלי חיים יש אינסטינקט הגנה עצמית. רק לפי שמקיף את נח בשאלות, נח שלא לדאוג.

כשנוח, פשעים ועברות קלות נהיים חלק מהחיים. אין מה שטורד את מנוחת הצהריים כשבתדעה מעיה נחמה שהמבול נמצא מלפניי ומאחריי אלא מעליי. עכ הזמן, גם הקב"ה נדמה כיותר פרקטי בנוגע למה שאפשר לבקש מבני אדם ינוחיים. אם הרוע נמצא באדם ואם בני האדם כל כך רגועים מקימון, אי אפשר לבוא חשבון עם האנושות, וכל אדם נהיה משוחרר מאחריות על האנושיות שבו, קל וחומר מעול האנושות כולה. מותר להרס בקנה מידה רחב בגלל איתני הטבע, ובעיקר בשל שיטפונות מים המכלים את זעמם ויוצרים קטסטרופות אנושיות.

אי עדיף לא כל כך נח בעולם. המציאות מוגנת באמצעות ברית הקשת, אך הקשת הזאת מתוחה עד לקצה האחרון. נוחות הייתה מופרעת אחת לזמן מה בחדשות מזוועות ארור רחוקה בסיכום השבוע שהיה, ומספר הנפגעים הוא תמיד גדול מזה שסבלה האנושות הקטנה שבימיו של נח.

נח הוא השכן התימהוני שעורך ניסויים בגפנים, מאלף אריות, בונה תיבות עץ ענקיות בחצר. קהל המאזינים הזה כמו האיש עצמו. מדברים על אסטרואידים שתרסקו על כדור הארץ, על תיאוריות קשר של אנדרלמוסיה כללית, על שחיתות רקובה שפשתה מלמעלה ועד למטה, על הצלת הכדור. שום אדם רציונלי לא מקשיב לקשקושי אמונה כאלו. זה שרוט, מטריד ונשאר מחוץ לשיחת סלון תרבותית. "מלאה הארץ חמס מפניהם", על מה אתה מדבר? אנחנו?

אהבה לבנואות שחורות היא רק בגדר תחביב לא מועיל, אבל מדעות בסיסיות לאחריות גלובלית אין מעשיהם של בני אדם בקצה השני של העולם עוד חשובה ורלוונטית. נכון שמי שאכפת לו מהטבע כולו הוא "מחבק עצים" ומי שדואג לבטל אנושי של מהגרים הוא "סמולן", אבל בכולנו יש תקווה שנולד א בן ילד קטן שיגחם את העולם ממעשינו ומעיצבון ידינו. הדיכאון האנושי הנפוץ מוליד יחד אתו תקווה סמויה לסיכוי להינצל. מקור הדאגה לעולם בדאגה לעצמנו. נח דואג לעצמו, ואפילו לבעלי חיים יש אינסטינקט הגנה עצמית. רק לפי שמקיף את נח בשאלות, נח שלא לדאוג.

כשנוח, פשעים ועברות קלות נהיים חלק מהחיים. אין מה שטורד את מנוחת הצהריים כשבתדעה מעיה נחמה שהמבול נמצא מלפניי ומאחריי אלא מעליי. עכ הזמן, גם הקב"ה נדמה כיותר פרקטי בנוגע למה שאפשר לבקש מבני אדם ינוחיים. אם הרוע נמצא באדם ואם בני האדם כל כך רגועים מקימון, אי אפשר לבוא חשבון עם האנושות, וכל אדם נהיה משוחרר מאחריות על האנושיות שבו, קל וחומר מעול האנושות כולה. מותר להשתכר, מותר להביט בשיכור מתגלגל ברחוב, שלא להיות מוטרד מצרות של אחרים.

אין שלא נכתוב את פרשת נח מחדש היא תיכתב בשבע שגיאות. מה הלקח של פרשת השבוע? יהיו אז לא יהיו עוד קטסטרופות? לסתום את הקדח בסירה אם לטבוע יחד בשקיעה אטית? לנוח אם לצרוח? לסמוך על כרטיס פנוי בתיבה בערב המופע או להזמין מקום מראש? מערכת החוקים של אחרי המבול כבר פחות הקטנה שבימיו של נח.

נח הוא השכן התימהוני שעורך ניסויים בגפנים, מאלף אריות, בונה תיבות עץ ענקיות בחצר. קהל המאזינים הזה כמו האיש עצמו. מדברים על אסטרואידים שתרסקו על כדור הארץ, על תיאוריות קשר של אנדרלמוסיה כללית, על שחיתות רקובה שפשתה מלמעלה ועד למטה, על הצלת הכדור. שום אדם רציונלי לא מקשיב לקשקושי אמונה כאלו. זה שרוט, מטריד ונשאר מחוץ לשיחת סלון תרבותית. על מה אתה מדבר? אנחנו?

תובענית, היא לא תולה אשמה כוללת בצוואר של כל אדם. הסדר הנדרש בה הוא זה של הסדרת יחס "אדם לאדם זאב" במסגרת אמנה חברתית. הכללים החדשים שמוכתבים לאנושות דומים לאילוף של חיה: לא לשפוך דם (לא כתוב 'לא תרצח' כי זו כבר דרישה גדולה), לפרות ולרבות, להרוג ואז לאכול, נאמנות משפחתית, לא לקחת מה שלא שלך. ועדיין נשאלת השאלה: האם האנושות עומדת ברף הימינמלי שנקבע בעבורה?

תפקידה של פרשת נח לחטריד את מנוחת הנפש. הנחת היסוד שבפרשה היא שברגע שהעולם מגיע לרשעות מן הסוג הנוח, עולם קרוב לזה שלנו, יקום ויבוא ערעור יסודי על מציאות החיים הרגועה בעזרת שדיר מערכות הטבע. יש הבטחה שמבול לא חוזר, אבל אין הבטחה על צונאמי, הוריקן, טורנדו, הרי געש, מגפה, כל תקלה ומחלה. בעולם שלנו אי אפשר לברוח מן הצרות ולכן עדיין אי אפשר להיות עורב היוצא ושב אל עמוד חשמל כשמתקרבת סערה. ברוח מן האחריות המצומצמת שעוד יש לנו על העולם. עוד לא מצאה היונה מנוח לכף רגלה. עוד לא נוח.

כשנצא כולנו מהתיבה

תחשוב פ"ש

הרב יעקב שפירא, ראש מדרשת יעוד

לפני שנים ישבתי בבית מדרש ולמדתי גמרא. לפתע הרגשתי שמישהו מסתכל עליי. החזרתי לו מבט. היה זה חסיד חב"ד מחייך. "צא מן התיבה", אמר לי את לשון ה' לנח בסוף המבול. הזדעזעתי. באותה תקופה לא הכרתי כלל את עולם החסידות, למרות היותי צאצא למשפחה של חסידים. הכרתי את עולם הגמרא וההלכה, השתדלתי ככל יכולתי למלא כרסי ש"ס ופוסקים. "צא מן התיבה"? לאן? מהי תיבה? "תיבה" המשיך החסיד לדבר, "הנָה התיבה המילולית, התיבה המרובעת. בלשון חז"ל 'מילה' נקראת 'תיבה'. בחסידות, 'צא מן התיבה' כוללת אמירה עמוקה של דחיפה לעולם רחב ועמוק יותר מן המילה הכתובה. מין אמירה בסגנון של 'צא מהריבוע שלך'. הכר גם את עולם הניגון והתפילה, עולם הטבע והיופי, עולמות גדולים ורחבים שהתיבה משמשת להם מסגרת כללית להצלה מן המבול, אך מגיע הרגע שבו צריך לצאת ממנה אל המרחבים".

מאז אני יוצא מן התיבה. הקריאה בשמירה בצבא, הנופים המדהימים הנשקפים ממרומי הארבל ועוד ועוד...

מי יודע, אולי העולם הגדול והרחב, השרוי במבול, מצפה לי שאצא מן התיבה. שאומר את דברי. שאשלח עורב או יונה, שאציג כף רגל. מי יודע, אולי נצליח להביא לקשת של צבעים שתכריז על סיום המבול, להבנה את העולם הרחב והגדול ולתרומה לו.

זכיתי לאחרונה להכיר סוג אחר של חסידים, הפנם בבית כנסת בבני־ברק. חסידי גור. בית הכנסת, ששיך לזרם המזרחי, הולך ומתמעט ממתפלליו, ואת מקומם תופסים חסידי גור. אנשים נפלאים ונחמדים מאוד. ביקשוני לדבר בפניהם. קמתי ודרשתי על התורה הרחבה והמלאה, תורת ארץ ישראל, זו הרואה את ה' לא רק בארבע אמות של הלכה, כי אם בכל המרחבים. ראיתי את ההקשבה, אם כי לא תמיד הסכמה. האם יצאו גם הם מן הקופה? אולי כבר יצאו? אולי.

כאן, ביציאה מן התיבה, טמון אולי סוד הגאולה. שנזכה.

ויבראו אלוקים את האדם
מן הקוף?

הרב חיים נבון

כשלמדתי באוניברסיטה, שאלה אותי פעם מרצה יזועה מחהוג לפילוסופיה: איך אתה יכול להאמין בתורה? ומה עם העדויות של האבולוציה? נדהמתי לשמוע שזו הטענה שיש לה כנגד אמונתנו. עניתי לה: על השאלה הזאת כבר השיבו לפני מאה שנה. פרשת פיטוריו של ד"ר גבי אביטל ממשרד החינוך העלתה שוב לכותרות את ההתנגשות־לכאורה שבין האבולוציה לתורת הבריאה היהודית. אינני רוצה להתייחס לעצם הפרשה, שאינני בקיא בפרטיה. אני רוצה להתייחס רק לשאלה העקרונית: האם באמת יש בנושא זה התנגשות בין התורה למדע?

לפני שנים רבות כבר דחה הרב קוק בתוקף את הטענות הללו. הוא הסביר שפרק א' של ספר בראשית אינו מתיימר כלל לספק לנו עובדות מדעיות על דרך הבריאה: "התורה ודאי סתמה במעשה בראשית, ודיברה ברמיזות ומשלים, שהרי הכל יודעים שמעשה בראשית הם מכלל סתרי תורה, ואם היו כל הדברים רק פשוטם – איזה סתר יש כאן?!... והעיקר היא הידיעה העולה מכל העניין לדעת ד', וחיי המוסר האמיתי:.." (אגרות הראי"ה א, אגרת צא).

התיאור הסָכְמתי של הפרקים הראשונים בספר בראשית אינו ספר מדע. הרי ממילא אי אפשר לבנין, לפי הפשט, איך נברא האור לפני המאורות, ומה משמעות הביטוי "יום אחד" לפני בריאת השמש, ועוד ועוד. אלא ברור שכל זה נאמר על דרך הסוד והמשל, כדי להעביר מסרים רוחניים. ואם כן, התורה יכולה לקבל כל עמדה מדעית בנוגע להתפתחות הבריאה. כך הוסיף וכתב הרב קוק בנושא זה: "שאין זה כלל עיקר של תורה לספר לנו עובדות פשוטות ומעשים שהיו. העיקר הוא התוך, ההסברה הפנימית שבהעניינים.." (שם, אגרת קלד).

התורה אינה דוחה בהכרח את תיאוריית האבולוציה. להפך, טען הרב קוק; תפישת האבולוציה משתלבת היטב בתפישת העולם הקבלית: "תורת ההתפתחות הנהולכת וכובשת את העולם כעת, היא מתאמת לרזי עולם של הקבלה יותר מכל התורות הפילוסופיות האחרות" (אורות הקודש ב, עמ' תקנה). למה התכוון הרב קוק?

האבולוציה כשלעצמה אינה תורה כפרנית כלל. היא מעידה על התפתחות בעולם, מהמינים הפשוטים אל המורכבים יותר. כל התפתחות נראית כמעידה על קיומו של מתכנן ומוביל בעל תבונה. אם כך, דווקא תפישת התפתחות המינים מתאימה היטב לתפישה שבורא שמים וארץ מכוון את התנהלות הבריאה, מקדם ועד ימינו. ודאי שתפישה זו הולמת את גישתו של הרב קוק, שראה בעולם התקדמות והתפתחות מתמידות לקראת האלוקים.

דרווין ניסח תיאוריה שמצליחה להסביר את התפתחות המינים, בלי להזדקק לקיומו של מכוון מלמעלה. זו תמצית הדרווניזם. אך גם אם מאמצים את האבולוציה, אין הכרח לאמץ את הפרשנות שנתן לה דרווין. הרב קוק רומז לכך שקל מאוד לדמי לקבל את התפישה שהקב"ה ברא את האדם באמצעות התפתחות הדרגתית מבעלי חיים נחותים יותר. לא מוטציות אקראיות היו כאן, אלא ד' האלוקים. אם איש דתי יכול להאמין שהקב"ה ברא את האדם מן העפר, מדוע יקשה עליו להאמין שחומר הגלם לבריאת האדם לא היה עפר, אלא קוף?

דרווין ניסח תיאוריה שמצליחה להסביר את התפתחות המינים, בלי להזדקק לקיומו של מכוון מלמעלה. זו תמצית הדרווניזם. אך גם אם מאמצים את האבולוציה, אין הכרח לאמץ את הפרשנות שנתן לה דרווין

צריך לזכור עוד נקודה. העימות בין ספר בראשית לבין מצאי המדע בתקופתנו אינו חריף יותר מאשר בתקופות קודמות, אלא להפך. הרמב"ם היה צריך להתמודד עם תפישה מדעית־הגותית שגרסה שהעולם היה קיים תמיד, ולא נברא מעולם. רק באמצע המאה העשרים אימצו המדענים את גישת "המפץ הגדול", שכבר קרובה הרבה יותר לתפישת הבריאה המקראית. השאלה האם העולם נברא לפני חמשת אלפים שנים או חמישה מיליארד שנים, היא חריפה הרבה פחות מהשאלה האם בכלל הייתה בריאה.

הרבה גישות הוצעו ליישוב הסתירות־לכאורה שבין דת למדע. כאן נסיכון להציע על קצה המזלג את הגישה שנראית לי המרכזית והפורייה ביותר. ולסיום דברינו, נחזור ונדגיש את היסוד המרכזי: התורה אינה מתעניינת במידע מדעי, אלא בערכים רוחניים. אל כל כך אכפת לתורה מנוסחאות מדעיות; אכפת לה הרבה יותר מדרכי התנהגותו של האדם, מארוחות חייו ובעיקר מבעבודתו של האדם את בוראו. משום כך, לא כל כך חשוב לדעת האם האדם היה שייך פעם לעולם החיות; מה שחשוב באמת הוא האם האדם הצליח להיחלץ משם.

לכין חשון הדרך נמנים!
הלל
ירחון

תשובת ההשכלה

תחילת שנת הלימודים במוסדות הלימוד השונים, ראש השנה להשכלה הגבוהה, וגם האקדמיה נקראת לעשות חשבון נפש ■ בקרב רבים מתעצמת התחושה שהעולם האקדמי מציב לפני הצעיר והצעירה שומרי המצוות קשיים רוחניים משמעותיים המאיימים על שלמות עולמם הדתי ■ הכיפה יורדת פחות מבצבא, אבל שמא בדיוק בשלב האקדמי מעוצב מתחתיה דתי קצת אחר? ■ יצאנו לבחון את התופעה. פגשנו סטודנטים, רבנים ואנשי אקדמיה ובמקום לקבל תשובות, נדמה שחזרנו עם יותר שאלות

אביעד חזני וענבל וינברגר

בקושי התאפס מהחופש הגדול ומ־12 שנות לימוד כילה, מוצא עצמו הבנ"ש הממוצע בבית המדרש. יושב בישיבת הסדר, וכנכון לאותלה של תורה. מסכת מצטרפת למסכת, ער עד מאוחר בלילה, וממלא כרסו ש"ס ופוסקים. לאחר שנה וחצי־שנתיים הוא נוחת בבקו"ם. חייל. כעבור שנה וחצי נוספות הוא חוזר לישיבה, לשנה של החלפת חוויות מהצבא, אולי גם השלמת בגרויות ופסיכומטרי, התנקות רוחנית ומילוי מצברים. אז מחליט הבנ"ש שהוא חפץ בתואר אקדמי. יש שפנים למוסד נפרד דתי, אולם רבים בוחרים ללמוד באוניברסיטאות או במכללות מעורבות. שם, לראשונה, הוא נופל אל המים הצוננים של העולם שבחוץ.

תורה ואקדמיה. צמד מילים שהחיבור ביניהן נדמה לאחדים כניגוד המושלם, ואילו לאחרים הוא טבעי וברור. האם האקדמיה מחלישה מבחינה תורנית? ואולי להפך? ומי אשם בכך יותר? הרבנים או האקדמיה? ואולי הסטודנטים באוניברסיטה. מצד שני, גם על הסטודנט־התלמיד מוטלת האחריות להצטוף למסגרת תורנית כלשהי שתגן עליו.

"ישנה בעיה נוספת, והיא לדעתי החמורה מכולן, ופוגעת דווקא בבנות יותר מבבנים – 'מלחמת הדעות'. היא נפוצה בפרט אצל אולפניסטיות שמגיעות לאוניברסיטה בלי הכנה מוקדמת. הלימוד התורני באולפנות הוא ברמה בסיסית בלבד. באוניברסיטה הן נחשפות לראשונה לביקורות על התורה, על חז"ל ועל המסורת. אפשר לומר שהפגם הראשונה שבה הן נחשפות למידע רציני ומקיף על היהדות הוא באוניברסיטה. הרי בתיכון הדגש הוא על האווירה והחוויה. כך יוצא שבחורה מוצעת יושבת מול מרצה ממוצע, ושומעת דעה הנאמרת כאש חוצבת, או קוראת מאמר שכתוב בהרחיות אך הדעות בו רחוקות מאוד מדעת תורה, ועלולה להשתכנע בקלות בלי לדעת את העמדה הרבנית בנושא שהייתה עשויה לשכך את תהיותיה.

התוצאה היא אחת מהשתיים, בשכל אפשרות גרועה מהאחרת: אם הבת אכפתית ומתעניינת היא תלך לברר את דברי הרב גודמן, ויהי מה. החלטתי ללכת באוניברסיטה עם ציציות בחוץ, אף שבסביבת הבית לא תמיד הקפדתי על כך. זו טקיטה שאדם צריך לסגל לעצמו באופן כללי בחיים, לדעתי. דווקא כשקשה, מחפשים דרך לחזק את העולם הרוחני. בלימודים חשוב לי לשים מעין סימן, שלט, שיכריז "אני דתי". אני גם מקפיד על לימוד יומי זזה עוזר לי. יש לנו קבוצה של כמה בחורים מהישיבה, ואנחנו מקפידים על לימוד יומי בתנ"ך בדוא"ל. פעם בכמה שבועות אנחנו גם נפגשים פנים אל פנים ומדברים על מה שלמדנו.

"בנוסף צריך ליצור אלטרנטיבות חברתיות לרווקים, שמהם עיקר הנפגעים בשדה המערכה האוניברסיאבי. צריך לחשוב כיצד לדתום את הרווקים לעשייה חיובית. כשאדם עסוק בעשייה, התפקיד מחייב והוא מהווה דוגמה אישית. ייתכן שכדאי לפתוח חלק מהגרעינים התורניים, שחלקם נמצאים בסמוך למוסדות לימוד, גם לרווקים. חבר'ה שיוצאים מהישיבות מחפשים אתגרים, ודבר כזה אולי ייתן מענה".

נשאר 'דוס', ויהי מה. החלטתי ללכת באוניברסיטה עם ציצית בחוץ, אף שבסביבת הבית לא תמיד הקפדתי על כך. זו טקיטה שאדם צריך לסגל לעצמו באופן כללי בחיים, לדעתי. דווקא כשקשה, מחפשים דרך לחזק את העולם הרוחני. בלימודים חשוב לי לשים מעין סימן, שלט, שיכריז "אני דתי". אני גם מקפיד על לימוד יומי זזה עוזר לי. יש לנו קבוצה של כמה בחורים מהישיבה, ואנחנו מקפידים על לימוד יומי בתנ"ך בדוא"ל. פעם בכמה שבועות אנחנו גם נפגשים פנים אל פנים ומדברים על מה שלמדנו.

"בנוסף צריך ליצור אלטרנטיבות חברתיות לרווקים, שמהם עיקר הנפגעים בשדה המערכה האוניברסיאבי. צריך לחשוב כיצד לדתום את הרווקים לעשייה חיובית. כשאדם עסוק בעשייה, התפקיד מחייב והוא מהווה דוגמה אישית. ייתכן שכדאי לפתוח חלק מהגרעינים התורניים, שחלקם נמצאים בסמוך למוסדות לימוד, גם לרווקים. חבר'ה שיוצאים מהישיבות מחפשים אתגרים, ודבר כזה אולי ייתן מענה".

גם יעל, סטודנטית לעבודה סוציאלית הלומדת אף היא בבר־אילן, נשואה פלוס ילד, לא ממש מבינה על מה המהומה. "האמת שדי נוח לי פה. אני מוקפת דוסיות, לומדת במדרשה ויכולה לשים את הילד במעון כשאני לומדת. עם זאת, אני רואה שלחברות הרווקות שלי יש יותר התמודדויות. מי שלא לומדת מקצועות טיפוליים או הוראה, עלולה להיתקל בדילמות כמו האם ללמוד עם בנים לקראת המבחן או להימעע מכך. אבל בצורה טבעית דתיות מתחברות עם דתיות ואין כל כך בעיה".

"נשואים נפגעים פחות"

כמעט כל הסטודנטים והסטודנטיות שפגשנו הדגישו שהבעיה קיימת בעיקר אצל הרווקים והרווקות. מי שנשוי מוגן יחסית. יש לו חממה בבית ומסילה הניסיון קטן יותר. "הנשואים, מטבע הדברים, נמצאים פחות באוניברסיטה בזמנם הפנוי. טכנית וגם נפשית", מסביר רעות. "אך עם כל הניסיונות, בעיני הכלל המנחה הוא 'בדרך שאדם רוצה לילך – מוליכין אותו'. מי שמחפש, מוצא לעצמו את המסיבות ה"דתיות" ושאר נקודות התורפה של האוניברסיטה, ומי שרוצה, מוצא את השיעורים הרבים שהאוניברסיטה מציעה, השבתות היחודיות והאווירה התורנית. כמובן שחשוב לשים לב לחברה שבה מסתובבים. אני מאמינה שמי שמעוניין להישאר חזק, מחובר ומקפיד, יכול. הכל תלוי ברצון ובהשתדלות האישית", היא טוענת.

למען הדיוק יש לציין שאפילו בבר־אילן המסורתית, המושג 'דתי' מקבל פרשנות נרחבת למדי. בנוסף לכך, מניין הסטודנטים הדתיים באוניברסיטה היחידה בארץ הנחשבת דתית עומד היום על לא יותר מ־40 אחוזים. נוצר מצב שבעוד שבעיית הורדת הכיפה במהלך השירות הצבאי זוכה למענה ולתשומת לב מרובה זה עשרות שנים בציבור הדתי־לאומי, שלא לדבר על האחוז הגבוה וההולך וגדל של חובשי כיפות בין לובשי המדים – שומרי המצוות שבין חובשי ספסלי ה'עברית' ואוניברסיטת תל־אביב, אוניברסיטת הנגב או חיפה, מעטים הרבה יותר, וכמעט שלא זוכים להכנה מקדימה להלם התרבות שאליו הם נחשפים מדי תחילת אוקטובר.

דרושות מכינות רוחניות לעולם האקדמי

הרב יונה גודמן, ראש תחום חינוך אמוני במכללת אורות שראל, נדרש לסוגיה זו לא מעט פעמים ואף פרסם מאמר נרחב בנושא בכתב העת של 'צהר'. הרב גודמן מציע לאמץ את רעיון המכינות גם בעניין הזה, "בדיוק כפי שהיה לפני כמה שנים ביחס לצבא, עת אמרנו כי הצורך שישתלבו דתיים בכל שדרות השירות הצבאי תוך נאמנות לעולמם הרוחני אינו רק צורך אישי שלהם, "שלא יתקלקל", אלא צורך לאומי ותרומה יחודית לצבא העם. במידה מסוימת, נדרשת הכנה הזומה להכנה הזאת. גם כאן נדרשים אנשי חינוך המהווים באומר חייהם דוגמה אישית של עשייה אקדמית איכותית מתוך נאמנות לעולמם התורני. כשם שבמכינה הקדם־צבאית לא רק לומדים תורה, אלא מתמקדים גם באתגרים הייחודיים הממתינים לצעיר בשירות הצבאי שלקראתו הוא עוצה, כך במכינות הקדם־אקדמיות יש לבחון יחד את האתגרים הייחודיים הממתינים לצעיר בעת לימודיו באקדמיה.

הרב גודמן: "בדיוק כפי שהיה לפני כמה שנים ביחס לצבא, גם כאן נדרשים אנשי חינוך המהווים באומר חייהם דוגמה אישית של עשייה אקדמית איכותית מתוך נאמנות לעולמם התורני. כשם שבמכינה הקדם־צבאית מתמקדים בין השאר באתגרים הייחודיים הממתינים לצעיר בשירות הצבאי, כך במכינות הקדם־אקדמיות יש לבחון את האתגרים הייחודיים הממתינים לצעיר בעת לימודיו באקדמיה

מכיוון שאין להן חובת תפילה במניין ולימוד תורה, קשה יותר לזהות את הפער הנוצר, שאצל בחורים מתגלה באופן מהיר וברור יותר".

לחבוש כיפה או את ספסלי הלימודים

אצל **רעות, סטודנטית למשפטים בבר־אילן,** הדברים נשמעים הפוכים לגמרי. היא לא מאבחנת שום בעיה דתית בין כותלי הקמפוס:

"אני חוויתי דווקא תהליך של התחזקות רוחנית במהלך שנות הלימודים. אולי כתוצאה מהתליכים אישיים שלי, אולי בזכות הלימוד במדרשה בבר־אילן, או אולי דווקא בשל המפגש הבלתי אמצעי עם חילונים. גם על אנשים חילונים סביבי עברו תהליכים שונים, המפגש עם עולם הדת והמסורת הוליד הרבה התעניינות והידברות בלתי אמצעית. עד רמת הקירוב והחזרה בתשובה. בסך הכל אני חושבת שיצאתי הרבה יותר נשכרת מפגיעה. זכיתי להיפגש עם אנשים מיוחדים ומרתקים ואני מרגישה שהרבה יותר מהשוהפעתי, השפעתי".

חן, סטודנטית באוניברסיטת תל־אביב מצטרפת לדעה הזאת: "מהתחושות שלי, דווקא בסביבה חילונית המעמד הנושא, לעתים אחרי שהמרצה החכם והכריזמטי כבר כמעט שכנע אותה. אם הבחורה אדישה היא תשמע את הדברים, תיתן להם לשקוע בקרבה, ולאט לאט הדברים מחלחלים ומעצבים את אישיותה. כך מתהוות בסביבות הילמודים, רבות מהבנות מחזיקות בדעות מעוותות לגמרי".

כיצד אפשר לדעתך להכין את הבנות לעניין?

"אני בעד שכל הבנות יעברו שנתיים במדרשה טרם בואן לאוניברסיטה. כמו שבחור לא ילך לצבא בלי שנה לפחות במכינה, כך צריך להיות לגבי בנות ואוניברסיטה. הלימוד צריך לכלול התייחסות לחומרים בסיסיים באמונה בבחינת 'דע מה שתשיב'."

היציאה האמתית הראשונה מהתיבה

אביעד נחרץ מעט פחות. הוא סטודנט לכלכלה, שנה שלישית בבר־אילן ובוגר ישיבת ההסדר בשדמות מחולה: "לבר להכלל, אבל אין ספק שמדובר בתופעה. אדם מגיע לאוניברסיטה ועם הזמן נשחק. האוניברסיטה היא יציאה לדרך, לחיים. ההרגשה היא שנזרקים לים בלי חברים, וזה עצמו דורש הרבה אנרגיה וכוחות.

אבל גם בצבא מדברים על שחיקה רוחנית ועל 'יציאה מהתיבה' שעלולה להחליש את הרמה הדתית.

"דאי שהשחיקה קיימת גם בצבא, אבל אין מה להשוות למצב באקדמיה. בצבא אתה עדיין חלק ממסגרת, ובאקדמיה קופצים למים לראשונה באמת".

ממה זה נובע לדעתך?

"כשאדם נמצא בשיבוה הוא שותף לשיח גבוה מאוד, חושבים הרבה על הייעוד. וכשיוצאים מהמסגרת הזאת חייבים להיות מודעים כל הזמן שזה מבחן, מבחן המציאות. עכשיו בוחנים את הייעוד, עכשיו בודקים את התפקיד. ומי שאין לו רוח גבית חזקה – נשחק".

אולי לא צריך ללכת ללמוד באקדמיה?

"מי שמרגיש שהמקום שלו הוא באקדמיה, חייב ללכת לשם. אדם צריך להיות נאמן לעצמו, לחשוב מה תפקידו בעולם. יש מי שמתאים לו להישאר בשיבוה, ושם הוא יכול לפעול בצורה האופטימלית, וזה נהדר. צריך שיישאר. אבל יש מי שלא בנויים לשבת כל היום וללמוד, והם ניחנו בכוחות אחרים. אנשים כאלו צריכים להשפיע בדרכים אחרות.

"לפני שהתחלתי ללמוד התייעצתי הרבה עם הרב שלי. פחדתי להיפגע. כל הזמן היה לי בראש שיש לי כאן שלוש שנים, וחששתי איך אשמור על עצמי. קיבלתי החלטה שאני עצמם? האם יש הבדל בין בנים לבנות, נשואים ורווקים?

דוד, סטודנט למשפטים בבר־אילן, לא נותן לאף סטודנט או סטודנטית דתיים פטור מהדאגה מנזקי הקמפוס: "האוניברסיטה בעיתית אף יותר מהצבא, מהשירות הלאומי, מהשליחות בחו"ל ומכל מקום אחר בחייו של דתי דתיה ממוצעים. אצל הבנים הבעיה מובנת – נתקלים בציעות לא פשוטות, שמירת העיניים, חברה מעורבת, מעבר מצאיות של לימוד תורה לעולם המעשה ולעיסוק במקצועות חופשיים. פתאום השפה שונה, השיח אחר, צורת הלימוד איננה כפי שהוא הכיר עד היום. פתאום הבליינים אחרים, החבר'ה מהלימודים משוכים לבליינים ופופקפקים והפיתויים גדלים. כל אלו יוצרים לבבול ועלולים גם להוביל לשינוי באורחות החיים ובהתנהגות. וגם אצל בנות קיימת בעיה, והיא לא פחות חמורה. הרצון הטבעי להידמות לסביבה גורם לשחיקה מתמדת באופן הלבוש ובצניעותו ואני אפילו לא מתחיל לדבר על בעיית התכנים וחומר הלימוד השנוי במחלוקת".

הרב ד"ר זייני: "ידענות רחוקה מלהיות עדות לחכמה, והעולם האקדמי המודרני אינו עוד מקור חכמה, אלא מקור ידע בלבד. הוא הצליח בעת האחרונה לרמוס כל ערך לאומי ויהודי. בוגר ישיבה רגילה אינו בנוי ואינו יכול להיות בנוי כדי להתמודד עם ידע של 'תולעי ספרים' המבוגרות ממנו בעשרות שנות ידע וניסיון. בכל זאת, אפשר לתלות אשמה בגלות הישיבתי, בכך שלא לימד אותם שאין קשר בין חכמה ואמת לבין ידע

ומה הפתרון לדעתך?

"מלבד הפתרון האפשרי של מקומות לימוד ייעודיים לדתיים, פתרון אפשרי נוסף הוא שהאוניברסיטאות יסכימו על קוד לבוש, כפי שקיים במוסדות לימוד רבים בעולם כולו. אמנם לצער הלב לא סביר שבעתיד הנראה לעין זה יקרה. הפתרון מוטל בעיקר על הר"מים וראשי הישיבות, והוא לשמור על קשר עם התלמיד גם לאחר עזובו את הישיבה. הקשר צריך להיות מעבר לשבת מחזור פעם בשנה, אלא רציף, אינטנסיבי וממושך. שבתות, ימי עיון, שב"ש פה ושם. חודש לימוד בחופשת הסמסטר לדוגמה, והגעה של הר"מים לשיעורים שאפשר ילמד לנתח מדע או ספרות בצורה אקדמית, וכשהוא קורא פרק בתנ"ך, זה יהיה בצורה ארכאית השבויה בקונספציות. זו דרך חיים, היכולת הבסיסית להיפתח לעולם. אי אפשר לחיות בדור הזה ולברוח לדורות אחרים. אם אדם היום לומד תורה ומתעלם מכלים ביקורתיים שקיימים בדורנו ולא היו קיימים בעבר, הוא חוטא לדבר ה'."

יחד עם זאת, חשוב לי לציין שוויתור הלכתי לא נמצא בדין הזה כלל. אנחנו מדברים על השקפה. חשוב לי ברמה האישית שדווקא בגורי ישיבות יבואו ללמוד באקדמיה. אחרי שבחור קנה את התמימות של התורה, יש לו יכולת לבנות עליה קומה של ביקורתיות".

פרופ' מרצבך חושב מעט אחרת בעניין הזה: "לדעתי בנושא התוכן יש לפנות לרבנים, ראשי הישיבות, ולבקש שיתחילו להעניק כלים להתמודדות עם ביקורת המקרא, שיכינו תלמידים להתמודד עם גישות שונות, דתות שונות ועוד דברים שנתקלים בהם לראשונה באקדמיה".

"בדור הראשון של החינוך הדתי־לאומי הוקמו ישיבות תיכוניות. בדור השני הוקמו ישיבות הסדר, ישיבות גבוהות ומכינות. החזון של בית המדרש הישיבתי לקהילות הוא לבנות את הדור השלישי, ישיבות לבוגרי ישיבות ומכינות המצויים בעולם המעשה", מנמק הרב זגלמן.

כ־20 ישיבות ומכינות שותפות בהקמת בתי המדרש עבור בוגריהן. ראשי הישיבות והר"מים מגיעים מעת לעת לבתי המדרש, מגשים את הלומדים, ומעבירים שיעורים.

עד כה הוקמו שבעה בתי מדרש כסניפים של **בית מדרש ישיבתי לקהילות:** בקריות של חיפה, במודיעין, בשדות נגב, באשקלון, בפתח־תקוה, בירושלים ובאשכול. העמותה "מלידה" את בתי המדרש ומנהלת אותם בחודשיים הראשונים. כאשר ציבור הלומדים מתגבש, הוא מנהל אותו באופן עצמאי, מחליט על מקום בית המדרש, על זמני הפעילות, על תכניות הלימוד, וכדומה.

באסרו חג שבועות קיימה העמותה את יום העיון השנתי הראשון שלה.

בית המדרש הקהילתי לסטודנטים

המשבר הדתי באקדמיה מעסיק את **הרב אביב זגלמן** זה זמן רב. הוא החליט להקים את עמותת "בית מדרש ישיבתי לקהילות". בעמותה זו חברו יחד ראשי ישיבות ומכינות ורבני ערים ויישובים, במטרה להקים בתי מדרש לבוגרי הישיבות והמכינות והציבור המגיע ממוסדותיהן.

"בדור הראשון של החינוך הדתי־לאומי הוקמו ישיבות תיכוניות. בדור השני הוקמו ישיבות הסדר, ישיבות גבוהות ומכינות. החזון של בית המדרש הישיבתי לקהילות הוא לבנות את הדור השלישי, ישיבות לבוגרי ישיבות ומכינות המצויים בעולם המעשה", מנמק הרב זגלמן.

כ־20 ישיבות ומכינות שותפות בהקמת בתי המדרש עבור בוגריהן. ראשי הישיבות והר"מים מגיעים מעת לעת לבתי המדרש, מגשים את הלומדים, ומעבירים שיעורים.

עד כה הוקמו שבעה בתי מדרש כסניפים של **בית מדרש ישיבתי לקהילות:** בקריות של חיפה, במודיעין, בשדות נגב, באשקלון, בפתח־תקוה, בירושלים ובאשכול. העמותה "מלידה" את בתי המדרש ומנהלת אותם בחודשיים הראשונים. כאשר ציבור הלומדים מתגבש, הוא מנהל אותו באופן עצמאי, מחליט על מקום בית המדרש, על זמני הפעילות, על תכניות הלימוד, וכדומה.

באסרו חג שבועות קיימה העמותה את יום העיון השנתי הראשון שלה.

פרופ' מרצבך: "האמירה שלי לראשי ישיבות היא, כשם שאתם הולכים לבקר את החיילים שלכם בבסיסים הצבאיים, כך תבואו לבקר באונ' קבוע באוניברסיטה. תעבירו שיעורים, תהיו נוכחים "יש לפנות לרבנים, ראשי הישיבות, ולבקש שיתחילו להעניק כלים להתמודדות עם ביקורת המקרא, שיכינו תלמידים להתמודד עם גישות שונות, דתות שונות ועוד דברים שנתקלים בהם לראשונה באקדמיה

הישיבה לעולם האקדמיה. הוא דיקן המכללות ועורך כתב עת אקדמי של תורה ומדע. נושא החיבור בין העולמות נוגע ללבו: "אני עובד קשה מאוד על מנת לשבור את החומה שבין עולם הישיבה לעולם האקדמיה. לדעתי, ברגע שהחומה הזאת תיעלם, פחות דתיים יורידו את הכיפה וידרדרו.

"הקשר בין הישיבה לתלמיד חייב להישמר. אני עצמי מתעסק בשאלת החיבור הזאת, ואף ביקרתי בכמה ישיבות דתיות ראשי הישיבות בניסיון לאחות את הקרע בין שני העולמות. האמירה שלי לראשי ישיבות היא כשם שאתם הולכים לבקר את החיילים שלכם בבסיסים הצבאיים, כך תבואו לבקר באונ' קבוע באוניברסיטה. תעבירו שיעורים, תהיו נוכחים. לדעתי, אפשר להיות יהודי טוב גם באקדמיה. במציאות של ימינו, אם רוצים להשפיע בעולם המשפט, בפוליטיקה, במדע – האקדמיה היא שדרה משפיעה".

ד"ר חגי משגב, המלמד תנ"ך ולימודי ארץ ישראל וארכיאולוגיה במכללות דתיות ובאוניברסיטה העברית, מדבר בקיצוניות רבה יותר ומרצבך נגד החששות מהאקדמיה. הוא מאשים במשבר את הגישה הדתית שתולה בישיבה ציפיות גבוהות מעל ומעבר לסביר: "מי קבע שהעולם האמתי הוא הישיבה לעולם האקדמיה. הוא דיקן המכללות ועורך כתב עת אקדמי של תורה ומדע. נושא החיבור בין העולמות נוגע ללבו: "אני עובד קשה מאוד על מנת לשבור את החומה שבין עולם הישיבה לעולם האקדמיה. לדעתי, ברגע שהחומה הזאת תיעלם, פחות דתיים יורידו את הכיפה וידרדרו.

"הקשר בין הישיבה לתלמיד חייב להישמר. אני עצמי מתעסק בשאלת החיבור הזאת, ואף ביקרתי בכמה ישיבות דתיות ראשי הישיבות בניסיון לאחות את הקרע בין שני העולמות. האמירה שלי לראשי ישיבות היא כשם שאתם הולכים לבקר את החיילים שלכם בבסיסים הצבאיים, כך תבואו לבקר באונ' קבוע באוניברסיטה. תעבירו שיעורים, תהיו נוכחים. לדעתי, אפשר להיות יהודי טוב גם באקדמיה. במציאות של ימינו, אם רוצים להשפיע בעולם המשפט, בפוליטיקה, במדע – האקדמיה היא שדרה משפיעה".

ד"ר חגי משגב, המלמד תנ"ך ולימודי ארץ ישראל וארכיאולוגיה במכללות דתיות ובאוניברסיטה העברית, מדבר בקיצוניות רבה יותר ומרצבך נגד החששות מהאקדמיה. הוא מאשים במשבר את הגישה הדתית שתולה בישיבה ציפיות גבוהות מעל ומעבר לסביר: "מי קבע שהעולם האמתי הוא

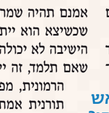

שיעורים, תהיו נוכחים "יש לפנות לרבנים, ראשי הישיבות, ולבקש שיתחילו להעניק כלים להתמודדות עם ביקורת המקרא, שיכינו תלמידים להתמודד עם גישות שונות, דתות שונות ועוד דברים שנתקלים בהם לראשונה באקדמיה

הזלזול האקדמי בעולם הרבני

הרב ד"ר אליהו זייני, ראש ישיבת "אור וישועה" בחיפה ורב הטכניון, מתחדר גם בתואר מ"מ בכיר למתמטיקה, תלמוד ופילוסופיה יהודית. כמי שבקיא בשני העולמות, לא נעלמו ממנו גם הבעיות שבחיבור הזה: "בחורי ישיבות שחיו במסגרת שכולה צניעות, מוצאים את עצמם כמעט בחוץ מים מבחינת חוסר הלבוש של סטודנטיות. בשיבה הם זכו לחיזוק אמוני ורוחני כל העת, ועתה הם באווירה התוקפת ברוב המקרים את האמונה".

אבל זה עוד כלום. הדברים החריפים שלהלן המושמעים כלפי האקדמיה, נאמרים, יש לזכור, מפי מי שהוא בעצם הקיים בין אקדמאים לרבנים הוא כאפס ביחס לשונאה ולזלזול שמפגינים אקדמאים דתיים רבים כלפי הרבנים וגם כלפי התורה עצמה. יד ענות רחוקה מלהיות עדות לחכמה, והעולם האקדמי המודרני אינו עוד מקור חכמה, אלא מקור ידע בלבד. הוא הצליח בעת האחרונה לרמוס כל ערך לאומי ויהודי. בוגר ישיבה רגילה אינו בנוי ואינו יכול להיות בנוי דיו כדי להתמודד עם ידע של 'תולעי ספרים' המבוגרות ממנו בעשרות שנות ידע וניסיון. בכל זאת, אפשר לתלות אשמה בגלות הישיבתי, בכך שלא לימד אותם שאין קשר בין חכמה ואמת לבין ידע, ובמיוחד כשאינו אלא ידע מדומה. לא חסרה ביקורתיות בעולם התורה. תלמוד אינו אלא ביקורתיות, לפחות למי שלומד אותו כהלכה, אלא שיש הבדל בין ביקורתיות לבין בירור האמת לביקורתיות מתוך שנאה ועוינות".

האם ראוי לשנות את יחסם של הרבנים לאקדמיה? אולי של האקדמאים לעולם התורה? ואולי צריך לזכור החל משנות השיבה המוקדמות את המתח הקיים בין העולם ש'בתוך התיבה' לזה שמחוצה לו, ולחנך לצמצומו.

תמונה באדיבות המכללה האקדמית נתניה.
המצולמים אינם קשורים לכתבה

רעות: "אני חוויתי דווקא תהליך של התחזקות רוחנית במהלך שנות הלימודים. אולי כתוצאה מתהליכים אישיים שלי, אולי בזכות הלימוד במדרשה בבר־אילן, או אולי דווקא בשל הבלתי אמצעי עם חילונים. גם על אנשים חילונים סביבי עברו תהליכים שונים, המפגש עם עולם הדת והמסורת הוליד הרבה התעניינות והידברות בלתי אמצעית. עד רמת הקירוב והחזרה בתשובה

אביעד: "פחדתי להיפגע. כל הזמן היה לי בראש שיש לי כאן שלוש שנים, איך אשמור על עצמי? קיבלתי החלטה שאני נשאר 'דוס', ויהי מה. החלטתי ללכת באוניברסיטה עם ציצית בחוץ, אף שבסביבת הבית לא תמיד הקפדתי על כך. בלימודים חשוב לי לשים מעין סימן, שלט, שיכריז "אני דתי".

חן: "פחדתי להיפגע. כל הזמן היה לי בראש שיש לי כאן שלוש שנים, וחשתי איך אשמור על עצמי. קיבלתי החלטה שאני

הרב ד"ר זייני: "ידענות רחוקה מלהיות עדות לחכמה, והעולם האקדמי המודרני אינו עוד מקור חכמה, אלא מקור ידע בלבד. הוא הצליח בעת האחרונה לרמוס כל ערך לאומי ויהודי. בוגר ישיבה רגילה אינו בנוי ואינו יכול להתמודד עם ידע של 'תולעי ספרים' המבוגרות ממנו בעשרות שנות ידע וניסיון. בכל זאת, אפשר לתלות אשמה בגלות הישיבתי, בכך שלא לימד אותם שאין קשר בין חכמה ואמת לבין ידע

איזה פתרון אתה מציע?

"אדם חייב לעבור את שלב הישיבה. התקופה הזאת אמנם תהיה שמרנית, אבל הוא ידע מראש, ויהיה ערוך לכך, שכשיצא הוא ייתקל בעולם אחר לגמרי מזה שהתרגל אליו. הישיבה לא יכולה ללמד אותו אין לפתור את הסתירה, כיוון שאם תלמד, זה ייצור אדם שטחי, כשלמדמדים מראש בצורה הרמונית, מפסידים את העומק. חייבים לפתח אישיות תורנית אמתית, ואחר כך לעמת אותה עם הסתירה. חייבים לחנך דור של אנשים המוצאים בעצמם את הפתרונות.

"אצל הבנות המצב קצת שונה, הרי לא כולן הולכות למדרשות, ועל כך צר לי. זו בעיה כיוון שהבנות יוצאות מהאולפנה עם ידע מאוד שטחי ביהדות. הן לא לומדות להתעמק. האולפנות עובדות יותר ברמת החוויה וכך נוצר מצב שבו הבסיס התורני רועע אף שהחוויה הדתית חזקה. כאשר הן נתקלות בבעיות רוחניות באוניברסיטה לא יודעות איך להתמודד עם ה'עולם' ועם התכנים שהוא מציע".

אבל מלבד האתגר מול היצר, קיים גם אתגר ברמת השכל והידע. האקדמיה חושפת לתכנים אוניברסליים שבוגר ממוצע של מוסדות החינוך הדתיים מעולם לא נתקל בהם לפני כן.

"החשיבה הביקורתית היא הכרחית היום. לא ייתכן שאם נכיר שהיא הכיר עד היום. פתאום הבילויים אחרים, החבר'ה מהלימודים מושכים לבילויים מפוקפקים והפיתויים גדלים. כל אלו יוצרים בלבול ועלולים גם להוביל לשינוי באורחות החיים ובהתנהגות

"הבנות בעיקר, נחשפות לראשונה לביקורות על התורה, על חז"ל ועל המסורת. אפשר לומר שהפגם הראשונה שבה הן נחשפות למידע רציני ומקיף על היהדות הוא באוניברסיטה. הרי בתיכון הדגש הוא על האווירה והחוויה

אבל גם בצבא מדברים על שחיקה רוחנית ועל 'יציאה מהתיבה' שעלולה להחליש את הרמה הדתית.

"דאי שהשחיקה קיימת גם בצבא, אבל אין מה להשוות למצב באקדמיה. בצבא אתה עדיין חלק ממסגרת, ובאקדמיה עצמו דורש הרבה אנרגיה וכוחות.

ממה זה נובע לדעתך?

"כשאדם נמצא בשיבוה הוא שותף לשיח גבוה מאוד, חושבים הרבה על הייעוד. וכשיוצאים מהמסגרת הזאת חייבים להיות מודעים כל הזמן שזה מבחן, מבחן המציאות. עכשיו בוחנים את הייעוד, עכשיו בודקים את התפקיד. ומי שאין לו רוח גבית חזקה – נשחק".

אולי לא צריך ללכת ללמוד באקדמיה?

"מי שמרגיש שהמקום שלו הוא באקדמיה, חייב ללכת לשם. אדם צריך להיות נאמן לעצמו, לחשוב מה תפקידו בעולם. יש מי שמתאים לו להישאר בשיבוה, ושם הוא יכול לפעול בצורה האופטימלית, וזה נהדר. צריך שיישאר. אבל יש מי שלא בנויים לשבת כל היום וללמוד, והם ניחנו בכוחות אחרים. אנשים כאלו צריכים להשפיע בדרכים אחרות.

"לפני שהתחלתי ללמוד התייעצתי הרבה עם הרב שלי. פחדתי להיפגע. כל הזמן היה לי בראש שיש לי כאן שלוש שנים, וחשתי איך אשמור על עצמי. קיבלתי החלטה שאני

הרב גודמן: "בדיוק כפי שהיה לפני כמה שנים ביחס לצבא, גם כאן נדרשים אנשי חינוך המהווים באומר חייהם דוגמה אישית של עשייה אקדמית איכותית מתוך נאמנות לעולמם התורני. כשם שבמכינה הקדם־צבאית מתמקדים בין השאר באתגרים הייחודיים הממתינים לצעיר בשירות הצבאי, כך במכינות הקדם־אקדמיות יש לבחון את האתגרים הייחודיים הממתינים לצעיר בעת לימודיו באקדמיה

גם אצל בנות קיימת השחיקה?

"בנות הרבה פחות נפגעות. לבנות יש אמונה תמימה יותר. אבל מעבר לכך יש להן התמודדויות שונות. בעייתה שמירת העיניים לדוגמה היא פחותה אצלן, אבל הן כן צריכות להיזהר בצניעות. גם הן, כמובן, מושפעות, אבל

ימי היכרות לישיבת מחנים
אנו מזמינים אותך תלמיד כיתה י"ב, להכיר את ישיבת מחנים
ימי ההיכרות הקרובים יתקיימו אי"ה בתאריכים:
כ"ג-כ"ד במרחשוון (31/10-1/11) ה'-ו' בטבת (12/12-13/12)
ימי היכרות יתקיימו בגבעת המבתר בגוש עציון
הסעה מירושלים למעוניים
יש לאתם הגעה מרחוק בטלפון: 02-9938107 (גם להשאיר הודעה)
או בדוא"ל machanim@ots.org.il
פרטים נוספים ופירוט לוח הזמנים באתר SederYom.co.il
אנו מודים לרבנים שקראו, הביטו ועודדו בעקבות פרסום עלון מחנים.
עלון נוסף יצא ב"ה בחנוכה.
מבין הרבים שפתרו את החידה הגורלו תלושי קניה. הזוכים הם: מ. פישר ת. שופר

בס"ד
שילו"ת שירות לאומי תורני
שילו"ת שירות לאומי תורני - ההרשמה בעיצומה!
כמתנדבת בשילו"ת תזכי ל:
יחס אישי וליווי מקצועי של רכזת דתית
רב מייעץ
אפשרויות דיור
הדרכות והשתלמויות
אוריתא שבועית
מענק ופיקדון עפ"י חוק קליטת חיילים משוחררים
תוכלי להשתלב בעשייה חברתית במגוון עמותות וארגונים חברתיים:
חינוך-גנים ובתי ספר
הדרכה-עבודה עם נוער
קליטת עלייה
הדרכת טיולים
מד"א, בתי"ח וקופ"ח
משטרה, שב"ס ועוד...
"עיתון לנו חשוקים להביא את בקשותיו, מקום ליוצאה, לחיות שותפים מחלקות ולהרבים כחלק מלבי ובדרך ואחדות המקצועי - ואתגדבת מערכת "יחד" לאנשים מבלי שיהי עבלי
אם גם אליך מדבר להיות שותפה לעשייה חברתית, צוות העמותה יסייע לך למצוא מקום להשתלב בו
www.shlomit.org.il
03-6129202
שלומית
הרכזת לשירות לאומי
גיא בר אילן רקפת 3 מרכז לחוויה של פנים

מישהו ללמוד אתו

פערים ההולכים ומתרחבים בשנים האחרונות בין הקבוצות השונות בחברה הישראלית, הם כנראה תוצאה של המצב הכלכלי והחברתי המתמשך בארץ, אבל מתברר שהגפנים העיקריים ממנו, כמו בחרבה מקרים, הם תלמידים במערכת החינוך, על מנת לנסות לתמודד עם פערים אלו הקימה לפני שמונה שנים העמותה ההתנדבותית 'שכן טוב', העוסקת בפעילויות למען החברה והקהילה, את מרכז הלמידה 'עתידים'

מרכז 'עתידים' הוא מסגרת חונכות לתלמידי חטיבת הביניים והתיכון המעוניינים לשפר את השיגיהם הלימודיים, שאינם יכולים להרשות לעצמם למנן שיעורים פרטיים. המרכז בנוי על מתנדבים תורמים שעתיים בשבוע מזמנם היקר על מנת ללמוד עם הילדים הזקוקים לכך בצורה מסודרת, במבנה של מרכז למידה המותאם לכל אבא ואמא. החונך אל החונכ: במרכז מקבלים בתחילה ילדים בחטיבת הביניים (כיתות ז'-ט'), מתוך אמונה שזהו הגיל שבדרך כלל פחות עוזרים לו, ומצד שני עדיין יש בו אפשרות לתפוס' את הילדים לכך הבנגראיות ולהכניס בהם מוטיבציה, אהבת לימוד וכלים ללמידה נכונה (ולא רק עזרה לפני הבגרויות כשפעמים רבות כבר מאוחר מדי).

מיהם המתנדבים? אנשים טובים, שכנים טובים מכל שכבות האוכלוסייה ומכל המגזרים, שפשוט רוצים לעשות טוב. בדרך כלל מעדיפים בגיר חיכון, אך מעבר לכך אין הגבלת גיל. גם סבתות מתנדבות. המתנדבים במרכז מוצאים מקבלים כל מגוון של התנדבות, ואפשר למצוא ביניהם חיילים, סטודנטים, עובדים בחברות הי"ט-טק, וכאמור גם פנסיונרים. ב'עתידים' דואגים ללוות את הילדים מבחינה מקצועית על ידי רכזים שנמצאים במרכז למידה ותומכים בחונכים לימודיים ומשמעתיים, עם הישאר באמצעות השתלמויות במהלך השנה.

עד כה השתתפו במרכז למידה כמאתיים זוגות של חונכים וחניכים. במקרים רבים משמיכים הילדים מרצונם ומתוך אותו חשנה אחת (שיום גם חניכים שלהם יוכל כבר הנשה השיעיין). תלמידים רבים שיפרו באופן משמעותי את השיגיהם בלימודים. במקרים רבים יצרו חניכים קשר אמיץ עם החונכים שאפשר טיפול בבעיות נוספות. אפשר להבחין אצל החניכים בשיפור משמעותי בתפיסת ובביטחון העצמי שלהם. גם העובדה שהחניכים עצמם מתנדבים בקהילה מסייעת להקנות להם את התחושה המבוקשת כל כך, שיש בכוחם לתת גם לאחרים, שהם אינם רק "חלשים" וזקוקים לסיוע.

אחד הזוגות הוותיקים במרכז הם דוד ומרום. לפני שנתיים, כשהם נפגשו לראשונה לא היה ברור אם המפגשים ביניהם יחזיקו מעמד. מרום הוא שקט, מופנם, בקושי מדבר, אף שרצה להגיע למרכז למידה. לא היה נראה שיש לו הרבה מוטיבציה. לשמחתנו, בשנה הקרובה הם ישמיטו זוגות לשנה שלישית של פעילות. דוד: "מרום, בשנה הקודמת היה ביישן וחסר חשק, לאט לאט נפתח. בסוף השנה מרום בא במצב רוח הרבה יותר טוב. הוא הבין שזו מסגרת שונה מבית הספר ופחות מכריחים אותו לעשות דברים, אלא פשוט מנסים לעזור לו".

דוד, שעשות הנתדבות שלו 'מתגשמות' עם שעת השכבה של שלושת בתי הקסנים, מבקש להדגיש שהתנדבות דו'שת גם רעיונית. הוא מקבל כלל מדריכים לגיל מרום, כגון לא לכלוך מעשי חסד ומצווה. התנדבות מעשירה אותי ומאפשרת לי עוד יותר לתרום לחברה".

גם זוגות נשואים בנים באים בהתנדב יחד, ויש גם זוג שהכיר במרכז הלמידה (הא הייתה כבר), הוא הגיע לשם הבר ותחותכתו מה לעשות עם החניך המופרע שלו, עד שמישהו שם אזר אומץ...).

בחודש חשון תיפתח שנת הפעילות הבאה. המרכז נמצא בעיצומו של גיוס מתנדבים חדשים לשרותיו. ערב פתיחה לחונכים יתקיים ביום שני, י"ז בחשון (25.10) בשעה 20:00, בסניף בקיבוץ ירושלים.

מרכז הלמידה 'עתידים' פועל לעת עתה בשני סניפים ירושלמיים: בקטמון - ברחוב שי"ש עגנון 24 (בבניין מפעל הפיס), בימים ב' ו'ה' בין השעות 17:00-19:00, וברמות - במתנ"ס רמות ג' בימים ב' ו'ה' בין השעות 16:00-19:00.

לפרטים/ להתנדבות/תרומות - אביטל הרכוז: 052-8480536 או במייל atidim11@gmail.com

אירועים

ההצגה "טאטא" מה"ב

ההצגה טאטא היא יצירה אינימיית ייחודית הנוגעת בפעם הראשונה במקומות השחופים והכואבים ביותר של האדם המאמץ דרך המתודלות יומיומיים עם בעיות בהורות וגידול ילדים, שלום בית, הצורך להתחתן, אכילה כפייתית, המיצוים בבגן ועוד. שני וחמישי 1-7 באקטובר בשעה 20:30 בתיאטרון תמונע, שונצינו 8 ת"א. כרטיסים: 03-5611211 מבצע: 30 ש"ח בקבוק.

סרב השקה לספר "כתום האוהב"

יתקיים א"ה בהיכל שלמה בירושלים ביום ד', ה' בחשון 13.10 בשעה 19:30. בתכנית: רב-שיח בנושא מנהיגות רוחנית ומנהיגות ציבורית. בניהול המאבק על ארץ ישראל. בהשתתפות: הרב יגאל קמינצקי, רב גוש קטיף יובב"ב ומנהיג המאבק גוש קטיף. הרב אליקים לבנון, רב הישוב אלון מורה וראש הישיבה, פרופ' ידידיה שטרן, חבר בוועדת החקירה הממלכתית לעניין גוש קטיף. ד"ר סר, יריר מטה המאבק גוש קטיף, פינחס ולרשטיין, ירד מוצאת ישע לשעבר. מנחה: אליעיב ריינכר. במהלך הערב נתן יהיה לרכוש את הספר כתום המאבק במחיר מיוחד.

סרב נשים בראש פינה

ציבור הנשים בראש פינה והסביבה מזמן לערב ראש חודש. בתכנית: סיפור אישי מחזק ומעורר "איך בנה לי כיסא גלגלים" עם נעמי הדס קגן, מתיי במוצ"ש פר נה בשעה 20:00 במתנ"ס ראש פינה. השתתפות: 15 ש"ח. לפרטים: 052-6043506 אירים

חודש חשון הירחון

שיעור של הרב דוד חגי בן ארצי על ספר יהושע יתקיים בבית הגלה בגוש עציון ביום ג' בחשון (11 באוקטובר) בשעה 11:30 ובאוטובוס 961 מהתחנה המרכזית בירושלים. בשעה 20:30 הזכנה הכנה ל-ד' ל' בחשון (15-16 באוקטובר) בהשתתפות ר' מאיר שמלה יפרופות הלל ויס. כל הקנות זוכה בחדר. השעות 21:30-19:00 נשמח בבואכון לפרטים. בנוסף בבית הגרעין הרוחני ראש"צ ארנה 054-6800250

תפילה בשלום על ישראל הירחון

ביום שני, י' בחשון (18 באוקטובר), תתקיים תפילת שחרית בבית הכנסת העתיק "שלום על ישראל" בירחון (בלווי צבאי). הרשמה חובה. עלות 25 פיוטרקוסקי; ביום שלישי, 22:00-20:30, כתיבה יוצרת עם סיון הר-שפי. בין רביעי בין 21:30-20:00 - "אקטואליה בעיני חכמים" מפי מלכה פיוטרקוסקי; ביום חמישי בין 11:00-10:00 - תורת חיים אור המחסידות - מאת הדסה פרומן. השיעורים בתשלום. לפרטים: מרכז שטיינזלץ 052-8196486

הרבנית יאיה אפרתי בקתנים

ב"ב במרחשוון, 20.10, תארח הרבנית יימנה מזרחי לערב מיוחד בנתניה לרגל יום פטירת רחל אמנו, שמחה, אמונה והתחזקות. בואי איתנו. לפרטים 052-4802561 בשמיעה.

מכסם פ"ה לרגיים סם מוכלוות

"קבוצת עגבר" מקיימת מפגשים לפנויים ופנויות דתיים בעלי מוגבלויות לצורך הכרויות (אפשר למצוא אותנו בפייסבוק). המפגש הקרוב שלנו יתקיים א"ה ביום ה' 14.10 בשעה 18:30 ברח' נס מזוס 13 ת"א. סמוך למגדלי מודיאלי. בתכנית: סדנה חוויתית בהנחיית מאמנת. יגאו כיבוד חלבי. לפרטים: דניאלה 052-6621118 להתקשר אחרי 20:00.

שיעורים

בית מדרש מרב לנשים הסדר הראשון לציון

ישיבת הסדר הנוסד הגרעון התורני בראשון לציון מזמין את ציבור הנשים לערב פתיחה גם בנושא: מדרש ערב לנשים בנושא: "לאיש אישה יהודית - אתגר מול תפוסות הזמן". ביום ראשון ב' בחשון בשעה 18:00 בישיבת הסדר בראשון לציון, רח' אליעזר בן יהודה 1 ראשל"צ. בהשתתפות הרב הפסיכולוגית גלה לוי ווגד. בשבוע 20:30 הזכנה הכנה "תחזיקו ר' בשנון" של נאות סילם סיטבון בית המדרש יתקיים מדי שבוע בנים שלישי בין השעות 21:30-19:00 נשמח בבואכון לפרטים. בנוסף בבית רכזת הגרעון הרוחני הראש"צ 054-6800250

שבת הירחון פ"ה

החלה הרשמה לבשל פרפ בבית אל בשתתפות הרב אבינר, יוני לביא, הזנה בשפת הגוף מאת חגי לוגר. לפרטים והרשמה: 052-5665005 נגה

שונות

מא"ח מאות לכות

כלה! מחפשת שמלה, טול או בעליים? מבחר גדול ומיוחד של שמלות, תחתיות, טולים ונעליים לא עלות בפחות לכלה. ביישוב. כוכב יעקב. התחשבנו שעכוכתם הוא מיוחד. לפרטים בשמיעה, יחס חם ואוהב לכל כלה! נשמח לתרמות לנשים ובאוכנין לפרטים. נוסעים לכלה. רכזת הגרעון הרוחני ראש"צ 054-6800250

שיעורים בבוסים לנשים מרכז מאיירת

ביום שני ג' בחשון ב' (18 באוקטובר), תתקיים תפילת שחרית בבית הכנסת העתיק "שלום על ישראל" בירחון (בלווי צבאי). הרשמה חובה. עלות 25 פיוטרקוסקי; ביום שלישי, 22:00-20:30, כתיבה יוצרת עם סיון הר-שפי. בין רביעי בין 21:30-20:00 - "אקטואליה בעיני חכמים" מפי מלכה פיוטרקוסקי; ביום חמישי בין 11:00-10:00 - תורת חיים אור המחסידות - מאת הדסה פרומן. השיעורים בתשלום. לפרטים: מרכז שטיינזלץ 052-8196486

מרכז "אבקבק" לנשים בראת גן

תכנית סתיו-חורף של מרכז "אבקבק" בראשות הרבנית נעמי שפירא יוצאת לדרך! השבוע יתחילו 3 סדנאות - סדנה לרווקות המנצאות בשלב מוקדם יוצר גזע, חינוך ילדים ושיעור בנושא קדושת חיי הנשואין. המרכז פועל בבית הכנסת "מרום נווה" ברמת גן, מומנת בקבל פרטים נוספים ולהרישום בטלפון 054-7586054 (שירה) ובמייל avakshech@gmail.com

יום לשוור לנשים בבפת

מדרשת צפנת, "אור פשוט" פותחת שעריה לנשים המבקשות ללמוד פרשיות עם תורה והתקדמות בעבודת ה' במדרשה יינתנו שיעורים מפי הרבניות: בלהה אלבה, טובה בזק ודבורה בנימין. כל יום רביעי, החל מה' בחשון, מ-9:00 בבוקר ועד 13:30 בצהריים, בבית הכנסת "נמוס" בסראיה בצפת. בואו בשמחה! לפרטים: 052-6071536 לאה

ליאור לפני מאסף לסיפר הני מקבאה

בסניף ב"ע קדומים מגיעים קבוצה של מדריכים מתיכון 20 דקות לפני המפקד של שב"צ לתיכון מעניין ומאגוז: סיפורים, הלכות ורעיונות קצרים מהוהר (מתאים לכולם, לא קבלה). ב"ה סיימנו עכשיו להקיף את הלכות שבת, ואנו מתכוונים להתחיל ללמוד את הלכות התפילות. מומלץ בחום (החברה נהנים, ולא רק מהכיבוד!) אם גם אם רוצים להאיר את הסניף/ישיבה, אולפנה שלכם בשבתות, א' מסם המבקשת לכלות מה' בחשון, מ-9:00 בבוקר ועד 13:30 בצהריים, בבית הכנסת "נמוס" בסראיה בצפת. בואו בשמחה! לפרטים: 052-6071536 לאה

יחוזות וחתונות

שמחת תורה ביפו

מוזמן לשמחת תורה ביפו! מוש לפני שרחשמש שקעה הצעה ליפו כל הנמעה. התחלכו לגנים התקלחנו מזרנים ידיכם עליון דני. עבנעות ובינים ופה חשם שברו בם כמה חלונות ותריסים. אבל כל השטיחות והבלתיים לא נשתוון להתרגשות ולדאוגות ולהתלהבות של הזוגות. אפרת - קבוצה איכותית. חספין - הודה על ההתלבטות האמתית! (יעל ה-ס' ש"ח) בית שמש - היתום בחלה לתעניגת אריאל וכמובן הזוגיות מגבעת שמואל. נוע ינעין ובת אל - פתיחין ומשכיות שבכוחכם הוא מעניין. יחודם ותר המוד - הייתם מקסימים! עורא יפו ואברהם - איך נתאר אתכם בכלים!!! תודה לכולכם על ההשקעה הרצינית יפו הרגישה מה שמחה אמתית. בנות שירות יפו לדוגתיתן

שירות בבוסים לנשים מרכז מאיירת

שירות בבוסים לנשים מרכז מאיירת

סיום לחילים בודדים

מכיר חייל בודד? שי כתובתו! "בית שם בכל חייל". עמותה המסיעת במציאת פתרונות לחיילים בודדים - הפנה אותו אלינו ונשמח לעזור! כמו כן **קוקים בחדיפות למשפחות ממצאת ובייחוד באזור ירושלים**. מעלה לפנות ולהרישם דרך האתר: http://www.baitcham.org.il/, בימים א'-ו' בשעות הבוקר בשמרדנו. 02-5662105 ובמקרים דחופים בלבד - 054-4746958

ליאור לפני מאסף לסיפר הני מקבאה

יום לשוור לנשים בבפת

שבת הירחון פ"ה

בחתול מבראשית

שמחת תורה מיוחדת במינה לגרגון 'אחים' בעכו בשיתוף הגרעון התורני בעיר, 'גרעון אומץ', חניכי בני עקיבא עכו והקהילה הדתית - 30-ל מגבלגוויות פיזיות ומחמורות ומתמוסמות קשות מאזור הגליל התארחו בחג האחרון בעכו יחד עם עשרות מלווים, מדריכים ומחובשים, מתנדבי ארגון 'אחים'. החבורה המיוחדת השתתפה במהלך חג שמחת התורה בהחלכות הקפות ברחובות העיר יחד עם חברי הגרעון התורני וחניכי בני עקיבא ורקדו בבתי הכנסת בעיר, ובמוצאי החג הצעירים ומלוויהם אף השתתפו בהקפות שניות ברוב עם ביישוב בוסתן הגליל יחד עם תושבי היישוב ורבה של המועצה האזורית מטה אשר, הרב שלמה בן אליהו. ארגון 'אחים' מסייע במבלן השנה לכ-50 ילדים ונוער מאזור הצפון בעלי מגבלגוויות פיזיות חמורות ומתמוסמות קשות, בליווי חברתי, הדרכה ותמיכה בהתנדבות לילדים ולמשפחותיהם. מתנדבי הארגון הם צעירים תלמידי ישיבות תיכוניות ואולפנות מרחבי האזור.

אחות אחים בשאחת תורה הכבו

שירות בבוסים

דרושה **בת שירות לאחים** שם הגדול, יצריתיות ואהבה גדולה לילדים **למעוניון לילדים בסיכון** בראש העין, כניסה מיידית. לפרטים 052-8119813

אם אח/ה סטודנטיות ולומד בראיל או בירושלים, אם אח/ה אידיאליסט/ית ואוהב/ת הארץ, אח/ה יכול לשנות, להשפיע וגם להרוויח. לפעילות אידיאולוגית/אידיאליסטית בחבני ירש בבמלים!!!

"לאורו נלך" - אחרכים בתחבבות

בימים אלו פותח ארגון "לאורו נלך" את שנת ההתנדבות השנ"א שבמהלכה יתנדבו אלפי בני נוער מכל הארץ במגוון תחומים. על מנת לתת להם כלים לקראת ההתנדבות בשטח, מקיים "לאורו נלך" ימי עיון וסדנאות בתיכונים כך שבני הנוער יוכלו לתרום בצורה הטובה ביותר במהלך השנה. לאחר הצלחת מוקד הקיץ שדרכו התנדבו אלפי בני נוער במהלך החופש הגדול, חוזר הארגון לפעילות השנתית שלו במסגרת הבית-ספרית. כבר למעלה מעשור שארגון "לאורו נלך" פועל בעשרות בתי ספר ברחבי הארץ ומפעיל אלפי בני נוער לשנה שלישית של פעילות. דוד: "מרום, בשנה הקודמת היה ביישן וחסר חשק, לאט לאט נפתח. בסוף השנה מרום בא במצב רוח הרבה יותר טוב. הוא הבין שזו מסגרת שונה מבית הספר ופחות מכריחים אותו לעשות דברים, אלא פשוט מנסים לעזור לו".

חיישים לשאלים

במשך חמישים שנה הקימה האינטנסיבי בשיבת "שעלבים", יחד עם תרומה לקהילה. קיבוץ עלייה וכמובן גיוס תלמידיה למיבנ היחידות הצבאיות, מעמידים אלפי תלמידים המגעיים לתפקידי מפתח בציבוריות הישראלית. לכבוד העניין החליטו בשיבת "שעלבים" לערוך ערב איחוד חגיגי, שאליו יגיעו אלפי בוגרים ושנותיהם. בין הבוגרים יגיעו ראשי שיעוים, שופטים, מנהלי מוסדות, מנהלי גרעינים תורניים, אנשי שפים ועוד. את האירוע יוכן, בהפקתו של מנוה הזנבולבוס, בוגרי הישיבה ישראל פרנס, הבמאים ברונו דב הנדלר, יחד עם הזמן העולמי יעקב מצקו, שאחיו היא בוגר הישיבה ונהרג בקרב במלחמת שלום הגליל. איחוד כוחות הזמר והחזנות מלווה את האירוע לכל אורכו, במחלכו ישירו ביו היתר שיר חדש שהוזהן במיוחד לכבוד האירוע במילות המשנה: "הלומד תורה על מנת ללמד, המסיקיו בידו ללמוד ולכמוד, והלומד על מנת לעשות, המסיקיו בידו ללמוד ולמד לשמור ולעשות". את האירוע יכבדו בנוכחותם הבר שלמה עמאר שליט"א ושר הבטחון הר פרופ' דניאל השקוביץ, וינחה בוגר הקריה ידידיה מאיר.

אבדות

לפני כחודשיים נמצאה **צרור ציצית תכלת** באזור החניה שם חלף כינו. 052-3187711

בפתח תקווה נמצא **צמיד בצבע זהב**, הנראה יקר לבעליו. על הצמיד כתוב "לביאה". אפשר למסור פרטים מזהים נוספים לטלפון -052 5284695

אבד לי **סולרלי של נוקיה**, כסוף, קצת שבור, בטרמפ מלבא לצומת גולני בצחרי יום רביעי שלפני ירים ראשון של סוכות. המוצא יאבד יטרמפ! ליצור איתי קשר, יצחק צור -054 4509656 תודה רבה

ביום שני, י"ט בתשרי (27.9.10), איש צעיר לקח מאיתי אוזני שולחנה מילדיי טרמפ מצומת בית דגן לכניסה מן מושב חמ"ד-צפריה, ככל הנראה שכחתי ברכבו **תיק קטן בצבעי אפור וירוק**. בתיק היו ספרי קודש חשובים לנו. 0523064841 0357472302 אלי תודות.

נמצא **שעון** בכנרת. לפרטים: -050 5711876

נמצאו **אוזניות+דיבורית לסוללרי** (מסמוגב), בליל השבועה רבה בהיכל שלמה. המאבדת/ת מוזמן/ת לקבלם בשמחה! אחיה 052-7320514

בימי בין הזמנים שמיד אחרי פסח לקחנו בטרמפיסטים ברחבי הצפון ונשכח ברכבנו **תיק של אספקולר** (החלק הקטן של תיק מתחלק), ובו אולר **ומשקפת מיקי**. המאבד מוזמן לפנות. 02-9961481

בנים חמישי שלפני יום כיפור בערב. נמצאו בטרמפיאדה במחסום ליד הבקעה (שמדרום מחולה) **סנדלי צאקו**. מישהי עלתה על טרמפ לאזור המבחילה השאירה אותם שם. שיר 052-4239864

חלקים לזוג מבוגר ברעננה. עדיפות לבעלות רישיון נהיגה ו/או רכב. -052 3834716

בת שירות שפיעית לשנת תשע"א להדרכה אנלפנות חמה ואוהבת באשדוד. לפרטים: דוד -054 4879297

דרושה בחורה לעזרה במשרה חלקית

כנס "דורשי ציון" לקראת יום עליית הרמב"ם להר הבית

באורגנו של יצחק אימס הי"ד, שנרצח עם אשתו טליה הי"ד לפני שבועיים ליד בית-חג'ג'

יצחק וטליה אימס עצדו יחדיו ותמיד יחדיו דרך ארוכה מאוד, צעד אחר צעד, ותמיד כך ותמיד בנחישות בשאיפה לאמת. הם נקלטו בארץ לפני 19 שנה באביב תשנ"א בעקבות הקשר שנוצר בין הישיבה במסקבה לתכנית לימודים לעולים מתחילים מבריה"מ לשעבר בישיבת הר עציון באלון שבות.

השניים צעדו יחדיו ראשונים עם לא מעט חששות עד שהגיעו למסקנה שעליהם להינשא מחדש בחופה כדת משה וישראל. היישוב התגייס ללוות את הזוג המיוחד הזה.

יחד עברו לגור בגוש קטיף לפני הגירוש. אהבת ארץ ישראל ביערה בקרבם - כמה סמלי שהכדורים שירו בהם המחבלים הנתעבים פגעו בספר התנ"ך שהיה צמוד אליהם, אך נעצרו בדפים של ההתנחלות בארץ בספר יהושע.

חמש עשרה שנה בבית-חג'ג' שבדרום הר חברון, שישה ילדים שגדלו לתפארת מתוך אהבת הארץ ואהבת ירושלים. כולם לומדי תורה, אוהבי חסד וחסידי ארץ ישראל.

לפני כעשור החלו להיקשר לעולם הרמב"ם. עשר שנות מחקר הולידו ספר מהודר בשם "שלטי גיבורים". ומלפני שבע שנים - מדי שבוע, בכל מזג אוויר, לבד או בקבוצה, עלה יצחק מצטרפים אליו טליה והילדים.

הבת חוגגת את בת המצווה במצגת על נשים במקדש והבן עושה 'חלאקה' בהר הבית.

ביום הרצח עוד הספיק יצחק לעלות להר בבוקר, ובערב לעלות לכיסא הכבוד.

לא פלא שבני המשפחה היו מאוחדים בדעתם כי ההורים יקברו בקבר אחד בהר הזיתים, הכי קרוב שאפשר להר הבית.

אחת הפעולות האחרונות שיצחק וטליה היו מעורבים בהן הוא ארגון כנס "דורשי ציון" לעידוד עליית יהודים להר הבית ולחיזוק תודעת המקדש (לקראת יום עליית הרמב"ם להר הבית). יצחק הספיק לכתוב בכתב ידו מכתב ברוסית על החשיבות של הכנס על מנת להפיצו בקרב חבריו דוברי הרוסית.

ביום שלישי השבוע נתכנס כולנו בהיכל שלמה - כולנו חוץ מיצחק וטליה הי"ד, והכנס כבר יוקדש גם לזכרם.

בכנס ישבצו בלוח השנה עליות להר הבית כך שלא יישאר יום אחד בשנה שבהר הבית לא יהיו יהודים.

בתקווה להשלים את הימים שבהם אמור היה יצחק לעלות להר, מתוך רצון לקיים את צוואתם להגביר את תודעת המקדש בקרב עם ישראל לקראת בניינו.

ספרדים - IN

נדב גדליה - גלעד

לבי במזרח, יעקב שוואקי

משהו לא ברור גורם לאמן הים־תיכוני המצוי להדביק את תמונתו על גבי התקליטור, ומשהו לא ברור מקביל גורם לאמן החסידי המצוי למחוק כליל את זיו פניו מעטיפת האלבום. קיצוניות אני מריח כאן ונוסטלגיה עולה באפי, היכן הם הימים ההם עת התמוגגנו כולנו מול יואל מגל־פז למראה המודעה החדשה שבישרה באותיות ענק על האלבום הראשון של שוואקי 'יחי בריסקמן מגיש יעקב שוואקי'. התלבטתי ביני לבין עצמי מה גדול יותר ממה: האותיות שבהן היה כתוב 'שוואקי' או המודעה עצמה. מתברר שהמנהג הנ"ל שלא להניח את תמונת הזמר ע"ג הטיפסה גרם לדברים חביבים מעין הנ"ל.

הפעם שוואקי עושה סוויץ' וחוזר למקורותיו הספרדים העליזים ומניח סוג שלי תמונה על גבי העטיפה. אמת היא, שמענו את שוואקי מסלסל בקול לא לו עניינים שיש בהם מן הים־תיכוניות, אך הפעם מדובר ב'הכצעקתה' של ממש. זמר מצליח שכל כולו נוטף חסידית מעלה לנו לאוויר הפתוח אלבום עם שם שאומר הכל: 'לבי במזרח'. מגוון קטעים שעשויים על טהרת הספרדיות בלי הברה אשכנזית אחת. תאמינו לי, אם זה לא היה שוואקי הייתי קובל על גזענות. לא עוד טעימה קטנה מהבית של השוואקים, כל הבשרים מכל הסוגים יש לנו כאן הערב: מזרחיים, עם תיבול מזרחי מלא; החל מקטעים שטרם שמיעתם ניכר מקירותיהם כי מזרחיים הם ('יאללה', 'חביבי') וכלה בבלדות בנוסח 'לא ישא גוי אל גוי חרב' שבהן מקבלת תחינת המאזין המיתולוגית ש'יפסיקו לשיר רק פסוקים!' תשובה בדמות 'היונה הלבנה מזמן כבר הלבינה'. גם באמירות כמו 'הקב"ה יושב ומצפה מתי יחזרו בתשובה' אפשר להבחין בינות לעני החאפלה.

הלהיט הכי מסתמן הוא ללא ספק 'תן לו'; קטע מרתק שכולל נגיעות רגאיי ים־תיכוני מלבב ופסוקים קדושים.

גם מ 'חביבי', 'ויאמרו כל העם' ו'יאללה' אפשר לצפות שייכנסו לפלייליסט זמרי החתונות הידוע, רק שהשמות הכהים 'חביבי' ו'יאללה' יתריעו מן הסתם את הציבור שעוד צריך להתאושש מההלם שבהכרה שמוזיקה יים־תיכונית זה דבר נפלא לפעמים.

רוצים סופשבוע טוב יותר? חפשו בגוגל סבבת שלום, גם בפייסבוק אפשר, וגם בשורת הכתובת: www.sababat.co.cc הצעות לשדרוגים כלשהם: gilinada@gmail.com

בשבע

מפעלות הציונות הדתית

כנס מנהלי הציונות הדתית מס' 4

בנושא: כלים לניהול נכון

יום שלישי י"א בחשון תשע"א (19/10/2010)

אולמי הדר דימול, מתחם בורסת היהלומים רמת גן

על סדר היום:

09:00-10:00	הרשמה והתכבדות, קפה ועוגה בלובי
10:00-10:45	ע"ד יעל דולב- חובות המעביד לעובד..מהחוק היבש ועד הניסיון..
10:45-11:15	שאלות ותשובות עם ע"ד יעל דולב
11:15-11:30	הפסקת קפה ועוגה בלובי
11:30-11:45	ברכות מפי שר החינוך מר גדעון סער
11:45-12:30	מודעות צרכנית ובטוח במוסד - מר גדעון רייכר - שדרן רדיו וטלויזיה
12:30-12:50	משקיעים לטווח ארוך- מר יגון שוויקה סמנכ"ל בנק פאג"י
12:50-13:00	מגמות בשילוב תורה ועסקים - הרב אבי גיסר - ע"ד, ראש תכנית ביהמ"ד לתורה ועסקים מכון לנדר
13:00-13:10	תפילת מנחה
13:10-14:00	ארוחת צהריים בשרית חמה ומפנקת
14:00-14:10	ברכות מפי שר התחבורה - מר ישראל כץ
14:10-15:00	התנהלות תקציבית מאוזנת - מר שמואל ביבר - סמנכ"ל מרכז ישיבות בנ"ע
15:00-15:45	מיתוג ותדמית תקשורתית במוסדות הציונות הדתית - צבי וילדר מנכ"ל וילדר גרופ'
15:45-16:00	הפסקת קפה ועוגה בלובי
16:00-16:15	עדכון מפעלות הציונות הדתית- צבי צבינבל מנכ"ל מפעלות
16:15 -16:30	אוריה בן כוכב מנכ"ל גרופ קנה הכל - עדכון גרופ קנה הכל
16:30	סיום

בשבע מכסים לציונות דתית

לפרטים והרשמה: 03-9185588 kenes@besheva.co.il

לכפר הנוער הדתי בן יקיר, כפר הרא"ה

דרושים/ות

מדריכים/ות חינוכיים/ות

לעבודה מיידית

- נכונות לעבודה מאתגרת, מעניינת ומרגשת
- רקע בעבודה עם נוער בסיכון
- ניסיון בהדרכה בחינוך פנימייתי
- התחייבות לשנת הדרכה מלאה
- מגורים בכפר ועבודה בשעות לא שגרתיות
- עדיפות לבעלי תואר ראשון בתחומי חינוך וחברה

המתאימים/ות, נא לפנות
למנהל הכפר יוסי קרוטהמר:
טלפון: 04-6160222, פקס: 04-6365203
דוא"ל: yossik@jafi.org

המדוברה מיועדת לנשים ולגברים כאחד

לכפר הנוער הדתי

"מרחבים נוה עמיאל"

השוכן בעמק יזרעאל

הכפר הינו כפר חינוכי-טיפולי
הקולט צעירים בכיתות מ"ו-י"ב

מנהל פנימיה

לפרטים:
קו"ח לדוא"ל hanit@amiel.co.il
טל' 04-9038511

הסוכנות היהודית לארץ ישראל Jewish Agency for Israel

לכפר הנוער הדתי בן יקיר, כפר הרא"ה

דרושים/ות

מדריכים/ות חינוכיים/ות

לעבודה מיידית

- נכונות לעבודה מאתגרת, מעניינת ומרגשת
- רקע בעבודה עם נוער בסיכון
- ניסיון בהדרכה בחינוך פנימייתי
- התחייבות לשנת הדרכה מלאה
- מגורים בכפר ועבודה בשעות לא שגרתיות
- עדיפות לבעלי תואר ראשון בתחומי חינוך וחברה

המתאימים/ות, נא לפנות
למנהל הכפר יוסי קרוטהמר:
טלפון: 04-6160222, פקס: 04-6365203
דוא"ל: yossik@jafi.org

המדוברה מיועדת לנשים ולגברים כאחד

בשליחות העם בארץ ובעולם

מחפשים חידות בפרשת השבוע

www.TaFromi.co.il

עיר דוד

לגן לאומי עיר דוד דרוש/ה

תכלת באזור החניה שם חלף כינו. 052-3187711

בפתח תקווה נמצא **צמיד בצבע זהב**, הנראה יקר לבעליו. על הצמיד כתוב "לביאה". אפשר למסור פרטים מזהים נוספים לטלפון -052 5284695

אבד לי **סולרלי של נוקיה**, כסוף, קצת שבור, בטרמפ מלבא לצומת גולני בצחרי יום רביעי שלפני ירים ראשון של סוכות. המוצא יאבד יטרמפ! ליצור איתי קשר, יצחק צור -054 4509656 תודה רבה

ביום שני, י"ט בתשרי (27.9.10), איש צעיר לקח מאיתי אוזני שולחנה מילדיי טרמפ מצומת בית דגן לכניסה מן מושב חמ"ד-צפריה, ככל הנראה שכחתי ברכבו **תיק קטן בצבעי אפור וירוק**. בתיק היו ספרי קודש חשובים לנו. 0523064841 0357472302 אלי תודות.

נמצא **שעון** בכנרת. לפרטים: -050 5711876

נמצאו **אוזניות+דיבורית לסוללרי** (מסמוגב), בליל השבועה רבה בהיכל שלמה. המאבד/ת מוזמן/ת לקבלם בשמחה! אחיה 052-7320514

בימי בין הזמנים שמיד אחרי פסח לקחנו בטרמפיסטים ברחבי הצפון ונשכח ברכבנו **תיק של אספקולר** (החלק הקטן של תיק מתחלק), ובו אולר **ומשקפת מיקי**. המאבד מוזמן לפנות. 02-9961481

בנים חמישי שלפני יום כיפור בערב. נמצאו בטרמפיאדה במחסום ליד הבקעה (שמדרום מחולה) **סנדלי צאקו**. מישהי עלתה על טרמפ לאזור המבחילה השאירה אותם שם. שיר 052-4239864

מוכר/ת ואחראי/ת משמרת
למזון באתר

- עבודה במשמרות
- בוגרי/ות צבא/שירות לאומי
- שכר הוגן/בונוסים לתמיכים

elkana@cod.org.il נא לשלוח קו"ח לאלקנה:
02-6712929 לציין שם המשרה

הסרת משקפיים עושים רק בבית חולים. אסותא.

מחיר קבוצתי תכף תקדים!

אסותא הסרת משקפיים בלייזר אופטיק
www.assuta-optic.co.il
054-6799933

ללמוד **תנ"ך** עם הבן כל יום

www.TaFromi.co.il

ישראל שלי עושים ציונות

הצטרפו עוד היום!!!

www.myisrael.org.il
www.facebook.com/Myisrael

בלב תל אביב ברחוב סמטה פלונית

בניין בוטיק מיוחד מחודש **בקבוצת רכישה**
מגוון דירות כולל דירות גן ופנטהאוז מפואר
activeisrael@gmail.com 052-9966610

דרושים סוכנים

Joseph kauffman
www.j-k.co.il
09-7941048
050-7344422

עין טובה

בלוק אירועים
דוד שטיין
054-9792778
Ain-Tova@Ain-Tova.com

רשות הדיבור

זו הפינה שלכם - שיר סיפור או כל מה שאתם רוצים לומר לאומה: reshuthadibur@olam-katan.co.il

לא רוצה חודש ארגון

ש"ש ב"ר

אני אוהבת את הסניף שלי, ואת החניכות שלי. מאוד. אני מוכנה להשקיע ולתרום הרבה מזמני אבל... יש גבול! העובדה שנכנסתי להדרכה לא אומרת שאין לי חיים מעבר לכך. יש לי שיעורים (והרבה), וחברות ותחביבים ואחים ועיסוקים שונים שגם בהם אני רוצה להשקיע. נמאס לי שמצפים ממני להקריב את שנות העשׂרה שלי, את תעודת הבגרות שלי, למען הסניף. לכן אני לא אוהבת את חודש הארגון, גם כשהייתי חניכה לא אהבתי. חודש שלם שאין לך חיים חוץ מהסניף, משקיעים ועובדים ומצטרדים עד צאת הנשמה. ואני לא אוהבת ולא רוצה את זה. קשה לי עם זה, יש לי עוד חיים מעבר לסניף. והאמירה הזאת לא מוכיחה שאני לא אוהבת את החניכות שלי או לא רוצה להשקיע. תנועת נוער לא אמורה לגזול ממך את העיסוקים והתחביבים והמחויביות שלך, אלא למלא את שעות הפנאי - לפחות לפי דעתי.

השבת פתיחת חודש ארגון ואני מניחה שרבים יתעצבנו מרוח הנכאים שאני משרה, אבל לא אכפת לי, אני רוצה שכל הקומונריות עם האש בעיניים, המזכ"לים הדגולים ושאר החברה השרופים ידעו מה חלקנו מרגישים. ושובב, אני מדגישה, הסניף מאוד חשוב לי ואהוב עליי, אבל יש לי חיים נוספים שגם מהם אני רוצה ליהנות. בבקשה אל תרדו עליי חזק מדי. בכל זאת, כולנו חברים לתורה ולעבודה. חודש ארגון מהנה ומנוצל.

הבעיה הישראלית

ישראל אפרתי

מחלת האיידס של אדם מתל־אביב לא מעניינת את רבקי מבני־ברק.
בעלה המכה של רבקי מבני־ברק לא מעניין את ניסים מדימונה.
החובות של נסים מדימונה לא מעניינים את סבטלנה מאשדוד.
האלכוהוליזם של סבטלנה מאשדוד לא מעניין את תחייה מפסגות.
בנה הנרצח של תחייה מפסגות לא מעניין את אדם מתל־אביב.
אדם, רבקי, נסים, סבטלנה ותחייה, אל תדאגו.
אי שם, יש מישהו שמאוד מתעניין בכולכם.
הוא אפילו תכנן פתרון עבור כל אחד מכם.
קוראים לו מחמוד אחמדינג'אד.

אל תפספסי

/ מ"א

עברה כמעט שנה
והכאב לא הוקל
איך יכולתי להיות כ"כ עיוורת?
איך יכולתי להיות כה מהורהרת?
הנה הוא מצא אחרת
ואני עדיין מחפשת
רוצה מישהו לפחות כמוהו
רק שהפעם לא אהיה בתוהו!
את הלקח שלי למדתי בטוח
לאחר המון דמעות שעפו ברוח
לא למרוח,
לקבל,
להפנים,
ולשמוח...

אחיותיי הרווקות
רציתי ללמד אתכן "נסתרות"
כשמוצאים זהב לא צריך לחפש יהלום
כי אז לפתע זה נעלם פתאום...

רוצים להקשיב (אבל לא תמיד יודעים איך)

תגובה ל'רק רוצה לשוחח' / ל'

מ' יקרה מאוד!
מתוך כל הכתבות והמאמרים ב'עולם קטן' את המכתב שלך קראתי שוב ושוב. הוא הזכיר לי את עצמי בתקופות שהתמודדתי אִתן, ואני עדיין מתמודדת. רציתי לשתף אותך בתובנות שגיליתי שאני חושבת שיכולות לעזור להתמודדות עם תחושות קשות כמו שאת מתארת.
א. את חשובה! הנפש שלך חשובה, החיים שלך חשובים, הבעיות שלך חשובות (לא משעממות, חס וחלילה!), סיפורי החיים שלך חשובים. הם צריכים להיות מסופרים, לצאת לאור, להתאוורר, לא להיות חנוקים ודחוסים בתוך הלב שלך.
ב. אנשים רוצים לעזור. הם לא תמיד יודעים איך, לא תמיד יודעים שאת מעוניינת בעזרתם, וגם לא תמיד מסוגלים, אבל יש להם רצון כזה.
ג. צריך ללמוד לבקש עזרה. חלוקת הסבל בעולם הזה לא שווה בין כל האנשים. יש אנשים שיותר קל להם, יש כאלה שיותר קשה, יש גם שוני בעומק הסבל ובאורכו, בכוחות להתמודד אתו, בחוסן הנפשי, ובתמיכה מסביב. את נמצאת במצב לא קל, שלא באשמתך, ובקשת עזרה מאנשים שבשלב הזה יש להם יותר כוח מאשר לך היא לא חולשה, היא נכונה וצודקת. כשאדם מודה שקשה לו ושהוא זקוק לעזרה הוא מבטא חוסן פנימי שקיים אצלו, מודעות פנימית וגם ענווה - אני לא מסוגל להכל, יש לי כוחות מסוימים, אבל יש לי גם חולשות.
ד. לדעת את מי לשתף. לא כל חברה בגילך מסוגלת להתמודד עם הקשיים שאת מתמודדת אִתם. הרבה פעמים זה מפחיד ומרתיע, ולכן חוסר ההתעניינות מצד חברות לא נובע מחוסר אהבה כלפייך חלילה, אלא מחשש להיחשף לתחושות קשות שלא יהיה להן יכולת להכיל. יש חברות שכן מסוגלות לזה, ואפשר ומומלץ גם לפנות למישהו בוגר יותר, בעל חוסן נפשי - מורה, שכנה תומכת, קרוב משפחה, וכמובן, טיפול נפשי.
ה. טיפול נפשי מרתיע לפעמים, אך כשמתגברים על הרתיעה הזאת אפשר בעזרתו, עם הרבה השקעה, להתרומם ולהתרפא. מטפל טוב הוא בעל יכולת הכלה, לא חושש מהמקומות הקשים ומהתחושות הקשות, ועוזר להרגיע ולפרוק. אך החלק המשמעותי בטיפול הוא שהתהליך הטיפולי לא נשאר ברמת ההתמודדות עם התחושות העכשוויות, אלא הרבה מעבר - בנייה עצמית, ריפוי מקומות כואבים, התעצמות אישית וגדילה. קראתי משפט יפה באיזה עיתון: "טיפול נפשי הוא מסע לגילוי סוד. הוא דורש אומץ ונכונות, אך בסופו ייתכן שתגלו אוצר - את עצמכם".
מתוך אמון ביכולת שלך, ושל כולנו, להיות גדולים יותר ממה שדמיינו אי פעם, בהצלחה רבה.

בלי אבא

/ אני

אל מי אפנה בקושי, דמעותיי מי יחביא?
אהבתו אליי יאמר ללא מילים
אל מי אפנה בחושך, דלתו לי מי יפתח?
נחמתו אליי יאמר ללא מילים
מי יהיה לי אבא? מי ימסור נפשו?
מי עוד יוכל להבין ללב בתו..?
מי ידע חולשה מי יבין את הצער?
מי ייתן מענה מקטן ועד גדול?
מי ייתן הכל?
מי יאמר הקול גדול!
אהבתו אליי ללא מילים.

מי יראה את הקושי החבוי בתוך לבי?
מי ישמע את הדמעות שזולגות מתוך תוכי?
מי עוד יבין לחוסר שממלא בכל יום?
מי יחווה את העבר שלו בהווה שלי?
מי יהיה לך תחליף עבורי, אבא?!

והצל שלו מרחף עליי גם אחרי לכתו
מורה לי את דרכו, מזהיר ביראתו
ומשריש אהבתו. והכל ללא מילים.
מהבת שלך שכ"כ מתגעגעת

תפילת עלוני השבת

/ יקי עשהאל

אתה בחרתההנו מכוול העמים, מכל הדורות שציפו, דווקא אנחנו זכינו ו"מדי שבת בשבתו" זוכים אנו ב"עולם הקטן" שלנו ב"מעט מן האור הדוחה הרבה מן החושך"!
ואפילו לחשוב ב"אמת ואמונה" ש"יש"ע שלנו"(?!) ועל כן מבקשים אנו ממך, רבש"ע אתה שרוממתנו מכוווהול הלשונות, שתזכנו לדירת פנטהאוז בגובה של עשר קומות, שבונה, חברת "משהב" רק לדתיים ודתיות, במחיר המצחיק של רק־ 2 מיליון דולר, וארבע מאות.
אוי געעוולד. אהבת אותתההנו ורצית באאהנו, (פותחין הארון) אח, לעזאזל, עוד פעם צריך לעמוד!
"וכל וכל וכל וכל וכל וכל מאמיהינים מאהאמינים שנותרו מקומות אחרונים להפלגה רומנטית ליוון (!) במחיר של רק $435 לזוג, באוניית הפאר "בת הים הצנועה" (!), חבילת נופש מהממת הכוללת: (כאן סוגרין הארון) - ריקודי בטן, יין, ועוד הפתעות!
(פותחין מחדש הארון) אוף! עוד פעם לעמוד! מה יש להם? שיחליטו כבר!
"וכל וכל וכל מאמינים... שנפתח מבצע "חנה וסע בבירה" וקיים בהידור מצוות העלייה לרגל! קנסות חניה מופחתים למחזיק עלון זה.
הוי געוולד... ומפני חטאאאינו גליינו מארצנו, אבל העיקר שנותרו מקומות ספורים, לחובבי טבע בהרי האנדים, אוי געוולד ונתרחההקנו מעל אדמתנו, הטיול כולל ציד אנקונדות לכל איש ואיש, ודיג פיראניות בהכשר מיוחד לגעפילטע פיש.
אבל מלך עליון... תעזור לי להחליט כי אני רואה שבעלון הזה יש בשורה משמחת והצעה הרבה יותר טובה:
כי להרי הרוקי'ז מתארגנת קבוצת יראים, עם חבילת נופש הכוללת סקי ובאנג'ים, עם חזן, מקהלה, רב, ושוחט בהכשרים מהודרים, וגם ציד דובי גריזלי לכל המעוניינים.
דולרים - ראאאק! חמש מאות ושישים! ואין אנחהנו יכולים (שלא) לעלות ולהיראאאות שם, הוי אבינו מלכההנו חננו וענונו כי אין בנו מעשים וגם לא כאלו תקציבים, וברחמיך הרבים תביא לנו ת'חמש מאות ושישים, ולהרי הרוקי'ז תעלנו בשמחה, שירים ושבע רננים.
ושם נעשה לפניך את חובותינו בקפיצות באנג'י כתיקונן ובדובי גריזלי עשויין כהלכתם.
ובחסדך הגדול תצילנו ותפדנו וברחמיך תגיענו לעוד מועדים ורגלים, שאותם נזכה לחגוג בכל האוקיינוסים והימים, ואז קרבנות חובותינו נעשה ברצון, בליל סדר משפחתי בארץ נוא אמון, במחיר המצחיק של תשע מאות תשעים ותשע - ככתוב בתורתך: "בעל הבית השתגע".
אוי געוולד והשב ישראאאהל לנויהההם, כל זאת בפנסיון מלא, ללא חשש שרויה, קטניות ושאר ירקות,
ובוודאי ללא חשש תפילות.

תגובה

למאמרו של הרב אברהם וסרמן 'סכלות מעט'

/ שפרה מישלוב, דוקטורנטית במחלקה לתולדות ישראל באוניברסיטת בר-אילן

בתגובה למאמרו של הרב אברהם וסרמן, אשר נגע בנקודות חשובות, ברצוני להזכיר צדדים נוספים של הסוגיה ולציין כי על אף הבעיות העלולות לצמוח מ'לימודים חיצוניים', הרי שיש ללימודים אלה גם תועלות רבות ומשמעותיות כידוע, כפי שעמדו עליהן חכמי ישראל במשך הדורות, ובוודאי כאשר הם נלמדים מתוך יראת שמים ורצון להתעלות בעבודת ה'. כך לדוגמה, בכתבי הרב קוק, אשר עליו הסתמך הרב וסרמן בתחילת מאמרו, ניתן למצוא במקומות רבים התייחסות חיובית לחכמות אלה בהיותן משרתות מטרות רבות, ביניהן - השלמת לימוד התורה של האדם וגידול צדדים שונים באישיותו, סיוע בהבנת התורה, אמצעי השפעה על רוח הדור ואמצעי לרכישת פרנסה. הרב קוק אף ציין כי בעת חזרת ישראל לארצם, ישנו משנה חשיבות לעסוק בחכמות כלליות, מתוך מטרה לפתח חיי תורה מלאים הכוללים את כל צדדי המציאות. טעימה קטנה ממכלול דבריו של הרב קוק בנושא נמצאת בציטוט הבא: 'דעת ד' מוכרחת היא להתמלא בהִגיון גדול של תורה ושל חכמה, כל חכמת העולם וחכמת החיים, כל יושר טבעי של מוסר ושל תרבות, וכל הכנה של אומץ הגוף וגבורת הנפש. אז היא יוצאת על הפועל כפי אותה המִדה שהנפש החושקת לאור דעת ד' היא עלולה לה' (ש"ק, קובץ א, פסקה פא, חלק א, עמ' כב). (אין כאן המקום להרחיב בנקודות שציינתי לעיל בקצרה. להרחבה אודות עמדת הרב קוק והפניה למקורות רבים בדבריו בנושא ראו בין השאר במאמרי בכתב העת 'סיני', כרך קלט).

מעיב הרוח

סיפור | יהודה גזבר |

הַיום יום ראשון. וכמו כל יום ראשון, התחנה המרכזית בבאר שבע רוטטת מרוב חיילים במדים שנוסעים למחנה נתן. שלוש שוטרות צבאיות בכובעים לבנים מביטות במבט מתעניין על החיילים ומנסות לגלות פגם בנעליים, במדים, בנשק שתלוי לא נכון או בדיסקית לא משופצרת. החיילים עצמם, מצדם, עוברים במבט של 'אני בכלל לא מעניין אותך' ליד השוטרות. אילו היה זה עמוד קומיקס החיילים היו שורקים בתמימות חשודה, אבל זה לא, עובדה: הקיוסק הקטן שמוכר סמבוסק משמיע בקולי קולות שירים עדכניים, וזקן יושב על אחד מספסלי התחנה, מציע חבילת מציתים לעוברים ושבים ומבקש בקול רועד שיקנו 'מתנה'. הצפיפות גועשת בתורים לאוטובוסים ולמחנה נתן ונוסף לכל - חם, חם מאוד. השמים אפורים כמו לפני גשם, אבל זו באר שבע. חום חסר שמש אופה את כולם ורוח מדברית מייבשת את השפתיים והאוויר יבש וחסר כל לחות או מאור פנים. יותר מדי זמן כבר חם ויבש ככה.

חייל בשם עידו יורד בעייפות־מה מהאוטובוס שלו, משפשף את העיניים ולוקח תיק ירוק וגדול מתא המטען. הוא הולך לשירותים שבתחנה. כבר כשהוא יורד במדרגות הוא נזכר שאין לו כסף קטן. הוא הופך את הכיסים ומחטט היטב היטב, עד שהוא מוצא שקל שהתחבא בין החוגר לרישיון הנהיגה. באסה של יום א' עדיין אוחזת בו חזק, אם שאלתם.

זה פשוט מאוד, והפשטות הזאת היא חלק מהעניין: אין לו כוח לחזור לצבא. הוא לא טיפוס בולט במיוחד והחבר'ה עוברים לידו כמו שנחל זורם ליד חלוק נחל. מתייחסים אליו פה ומדברים אתו שם, אבל הוא לא מהאלה שמחליפים כיפים עם כולם או שרים באמצע שמירה. הוא חייל, הוא מנסה לעשות את חובתו ככל האפשר, וחובתו אינה כוללת להיות במצב רוח טוב ביום ראשון. ממילא אף אחד לא יחייך אליו כשיחבור למחלקה. החום זולג במורד הגופייה שלו, מתחת למדי האל"ף הלא־נוחים בעליל. "אוף!" הוא אומר לעצמו, ושוב "אוף!", אין דבר נורא מלהתחיל שבוע בלי חשק בכלל.

עידו נדחק בתור ומשתדל מאוד שהכומתה השחורה לא תחליק לו מן הכותפת. הוא דוחף מ"מ מהנח"ל ושם כתף לפני סַמל מהצנחנים. הכל נדחקים ומנסים בכל הכוח להגיע ראשונים אל האוטובוס דרך המעבר הצר שעליו שומרים שני חיילים ואפוד לגופם, ועידו מנצל רווח צר, אוחז בנשק ומשתחל בין שני גברתנים שמשתהים לרגע. הוא מגיע ראשון אל השומרים, מציג חוגר ונכנס ראשון למתחם האוטובוסים, שם חונה אוטובוס תמים למראה ופוער את דלתותיו. עידו משליך את התיק לתא המטען ועולה באי־רצון אל האוטובוס, מתיישב באחד המושבים על יד החלון, מניח אוזניות עם שלום חנוך על האוזניים ושואל את נפשו למות.

"אחי", חייל שמתיישב לידו דוחק בו בצלעות. הוא מסיר את האוזניות באי־רצון ומסתכל: בחור אתיופי, מגבעתי, קטן ורזה למראה, חיוך ביישני על השפתיים ותבור על הברכיים. "תגיד, יש לך מושג מה התחזית?"

"מה?" מתבלבל עידו.

"התחזית, נו, מזג האוויר היום, אתה יודע?"

"לא, אין לי מושג", הוא אומר. מאיפה יהיה לו מושג, למה שתעניין אותו התחזית.

"אמור לרדת גשם?"

"אין - לי - מושג!" הוא אומר, שוב. מצוברח עד עמקי נפשו. האוטובוס מגרגר ומתניע ומתחיל להתנהל בכבדות למחנה נתן.

"זה חשוב, אתה מבין?" אומר הגבעתי במבט דואג ומציץ אל השמים האפורים. "צריך שירד גשם".

"למה צריך שירד גשם?" עידו לא מתאפק ומטיח את השאלה בפרצופו של הטיפוס הזה, עם התבור והחיוך המעצבן, שכנראה מעולם לא ניסה לפרוש זחל בבוץ. גם עידו עצמו לא ניסה את זה מעולם, אבל אין לו שום חשק לנסות.

"זה אבא שלי", אומר ההוא. "באתיופיה הוא היה חקלאי, אתה מבין? וכאן הוא לא עבד, לפעמים אבטחה או ניקיון, אבל הוא חקלאי. ככה שבחורף הוא תמיד היה מסתובב, ככה, ליד החלון, ומקלל באמהרית בשקט. ואנחנו הילדים היינו מצטופפים מאחורי הדלת ואמא הייתה אומרת שזה רק קצת ורק לעכשיו, ועוד מעט והכל יעבור, ויהיה טוב".

"אהה", אומר עידו ומסתובב להביט בחייל האתיופי במבט מחודש.

"אז זהו", אומר ההוא, "שחסכנו כסף כל המשפחה. אני נתתי מהמשכורת הצבאית ואחים שלי מכרו בלונים ואמא שלי עבדה בניקיון, וכולנו חסכנו כסף וקנינו שדה קטן בקצה של העיר, אתה מבין? ואבא שלי התלהב! עדר וזרע והשגיח וחרש וכל הדברים שעושים עם אדמה, אתה יודע, אין לי מושג מה בדיוק, וכל המשפחה התלהבה. ועכשיו אנחנו מחכים לגשם, כי כנראה הוא זרע מוקדם מדי - אתה מבין, הוא רגיל לגשם שבאתיופיה, ושם היו זורעים בזמן אחר, ובטעות הוא זרע קצת מוקדם ועכשיו אם לא ירד לו גשם הכל ילך, אתה מבין?"

"אני מבין", אומר עידו, ולא מוסיף איזו הערה צינית שאולי כדאי לו להפסיק לשאול את השומעים שלו אם הם מבינים. במחשבה שנייה, אומר עידו לעצמו, אולי זה הרגל משנים של דיבור בעברית עם אנשים שעברית היא לא שפת האם שלהם.

"בכל מקרה אין לי מושג", הוא אומר לטיפוס מגבעתי, וההוא מודה לו והולך לשאול מישהו אחר.

האוטובוס מאט ועוצר לפני שער שפתוח לרווחה. גם כאן מסתובבות שוטרות צבאיות ואפילו רב־סרן אחד מפיקוד העורף, עם וסט של 'אבטחה' על הכתפיים ומבט עסוק בעיניים. גם כאן הולכים חיילים וחיילות מכאן לשם, אבל עכשיו עידו לא משתדל להיבלע בשמים הערפִליים. הוא מניח לזיעה לזלוג במורד הגב ובחזה זקוף הוא נכנס למחנה. אחר כך, כשהוא כבר יושב באוטובוס לבסיס, הוא נושף על הזגוגית ומצייר סמיילים באצבעו. "עידו, הכל טוב?" שואל אותו אחד מהפלוגה, ועידו מחייך אליו: "כן, הכל טוב". לעצמו הוא חושב שאין לו מה להתלונן. הנה, אנשים באו ממצב יותר גרוע ממנו והם ידעו להוציא מזה את המרב. ובכלל, הוא אומר לעצמו, מעודד, דווקא יכולים להיות צחוקים.

הוא מפנה את מבטו פנימה, אל הפלוגה שצוחקת בתוך האוטובוס, ומחייך, ועל זגוגית החלון מבחוץ מתחילות לנקוש, לאט, טיפות עדינות־עדינות של הגשם הראשון.

ליוני וטליה קרויטנברג
מזל טוב לנישואיכם
שתזכו להקים בית נאמן (על הגובה) בישראל

לפרטים נוספים: 02-6271525 או: 052-6070373